

FEKETE ISTVÁN ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

**"Csináljon bármit, ami nyitogatja
szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi: csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó,
eleveneszű és tevékeny ember váljék belőle."**

(Varga Domokos)

Tartalomjegyzék

A pedagógiai program jogszabályi háttere.....	4-5. oldal
Bevezető.....	6-7. oldal
Az óvoda adatai.....	8. oldal
I. Működési és szakmai helyzetelemzés.....	9. oldal
1. Óvodánk helyzetképe, jellemzői.....	9. oldal
2. Személyi feltételek.....	10-14. oldal
3. Tárgyi feltételek.....	14. oldal
4. A pedagógiai program előzménye.....	15. oldal
5. Jövőkép.....	15. oldal
5.1 Óvodakép.....	15-16. oldal
5.2 Gyermekkép.....	16-17. oldal
II. Az óvodai nevelés célja, alapelvek.....	18. oldal
1. Célunk.....	18. oldal
2. Alapelveink.....	19. oldal
3. Küldetésnyilatkozatunk.....	19. oldal
4. Nevelési értékeink.....	20-22. oldal
5. Általunk még fontosnak tartott elvek.....	22. oldal
III. Az óvodai nevelés feladatai.....	23. oldal
1. Az egészséges életmód alakítása.....	24. oldal
1.1 Gondozás.....	25. oldal
1.2 A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere.....	26. oldal
1.3 Testi nevelés elősegítése.....	26. oldal
1.4 Mozgás.....	26-27. oldal
1.5 Levegőzés, pihenés és alvás.....	27. oldal
1.6 Testápolás, személyi higiéné.....	27. oldal
1.7 Öltözködés.....	28. oldal
1.8 Egészséges táplálkozás.....	28. oldal
1.9 Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása.....	29. oldal
1.10 A gyermekek egészségének védelme, edzése.....	29. oldal
1.11 Egészséges környezet biztosítása.....	30. oldal
1.12 Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása.....	30-31. oldal
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	32-34. oldal
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	35-38. oldal
IV. Az óvoda funkciói.....	39. oldal
1. Óvó-védő funkció.....	39. oldal
2. Szociális funkció.....	39. oldal
3. Nevelő-személyiségfejlesztő funkció.....	39. oldal
V. Integráció, integrációs nevelés.....	40. oldal
1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....	40-42. oldal

2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási (BTM) zavarral küzdő gyermek nevelése...	42-45. oldal
3. A migráns gyermekek interkulturális nevelése.....	46. oldal
4. HH és HHH gyermek nevelése.....	46. oldal
5. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése.....	47. oldal
6. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	47-53. oldal
VI. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	54. oldal
1. Szervezeti és időkeretek.....	54. oldal
2. Napirend, hetirend kialakítása.....	54-57. oldal
3. Az óvodai nevelés tervezése.....	57-58. oldal
4. A szervezett tanulás munkaformái.....	58-59. oldal
5. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok.....	59. oldal
5.1 A gyermekek mérése és értékelése az óvodában.....	59. oldal
5.2 Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai.....	59. oldal
5.3 Az információk rögzítését szolgáló dokumentum.....	60. oldal
6. Óvodánk speciális szolgáltatásai.....	60-64. oldal
7. Hagyományok.....	64-70. oldal
8. A szülő, a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének formái.....	71. oldal
8.1 A szülő, a gyermek és az óvodapedagógus együttműködésének célja.....	71-73. oldal
8.2 Kapcsolattartás lehetősége, formája, tartalma, résztvevők.....	73-77. oldal
9. Kapcsolat más intézményekkel, szervezetekkel.....	77-79. oldal
VII. Gyermeki tevékenység formák.....	80. oldal
1. Játék.....	80-83. oldal
2. Mozgás.....	84-90. oldal
3. Verselés-mesélés.....	90-94. oldal
4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	94-96. oldal
5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	97-100. oldal
6. A külső világ tevékeny megismerése.....	101-114. oldal
7. A munkajellegű tevékenység.....	114-118. oldal
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	118-124. oldal
VIII. A gyermek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére.....	125-126. oldal
IX. Ellenőrzés, értékelés.....	127-128. oldal
Zárógondolat.....	129. oldal
Érvényességi rendelkezések.....	130. oldal
Legitimációs záradék.....	131. oldal

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE:

Törvények

- 2012.évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény módosításáról
- 2012. évi XXIX. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, gyermekek jogairól
- 1991. tv. LXIV. A gyermekek jogairól

Rendeletek

- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/20012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja

- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 99/2014. (III. 25.) Korm. rendelet
- A Kormány 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/ 2012.(XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez Az emberi erőforrások minisztere által 2013. november 19-én elfogadott általános tájékoztató anyag második, javított változata.
- Alsószolca Város Önkormányzata Képviselő-testületének rendeletei, a város fejlesztési terve
- Intézményünk Alapító okirata
- Intézményünk Szervezeti és Működési Szabályzata

BEVEZETŐ

Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes. Azt, hogy hogyan éljek, mit tegyek, mind az óvodában tanultam meg. Az egyetemen a bölcsesség nem volt különösebb érték, az óvodában azonban annál inkább. Íme, amit ott tanultam:

Ossz meg mindent másokkal!

Ne csalj a játékban!

Ne bántsd a másikat!

Mindent oda tegyél vissza, ahonnét elvitted!

Rakj rendet magad után!

Ne vedd el a másét!

Kérj bocsánatot, ha valakinek fájdalmat okoztál!

Evés előtt moss kezet!

Húzd le a vécét!

A frissen sült sütemény és a hideg tej tápláló.

Élj mértékkel!

Mindennap tanulj, gondolkodj, rajzolj, fess, énekelj, táncolj, játssz, és dolgozz egy keveset!

Délutánonként szundíts egyet!

A nagyvilágban óvatosan közlekedj, fogd meg a társad kezét és ne szakadjatok le egymástól!”

(Robert Fulghum)

Ezek a gondolatok vezették pedagógiai törekvéseinket, amikor létrehoztuk óvodai programunkat. Ez a pedagógiai program a gyermekek mindenek felett álló érdekeit képviseli. Óvodai nevelésünk szellemisége a gyermekközpontúság, alapvető feladatának pedig a tevékenységek által történő tapasztalást tekinti. Tapasztalataink és folyamatos fejlődési akarásunk vezetett oda, hogy a projekt módszert alkalmazva szervezzük óvodai életünket. Projekttervezésünk a kedvelt tevékenységek kiválogatására épül. A valóságos élettevékenységeken keresztül a gyermekek aktívan és cselekvően „élik az életet” és megismerésük fő forrásává a közvetlen tapasztalás kerül. Mindezek mellett kiemelten fontos az egészséges életmódra nevelés, mely átszövi mindennapi életünket. Változó korban élünk, s a változásokat elfogadva sajátos nevelési elveink alapján tudunk lépést tartani, illetve megfelelni a társadalomnak, s a gyermekek igényeinek. Programunk megalkotásánál

figyelembe vettük a nemzeti, etnikai kisebbség és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelési irányelveit is.

A fentiek értelmében működő pedagógiai programunkat felülvizsgáltuk és a jövőben a módosított változat szerint végezzük tevékenységünket.

AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:	FEKETE ISTVÁN ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
Az óvoda pontos címe:	3571 ALSÓZSOLCA, FEKETE ISTVÁN U. 7.
Az óvoda OM azonosítója:	028719
Az óvoda telefon és faxszáma:	06/46-406-605 ; 06/46-520-237 ; 06/30-248-4753 ;
Az óvoda e-mail címe:	feketeistvanovi@alsozsolca.hu
Az óvoda web címe:	www.feketeistvanovi.hu
Az óvoda működési területe:	ALSÓZSOLCA
Az óvoda fenntartója:	ALSÓZSOLCA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA 3571 Alsózsolca, Kossuth Lajos út 138. Tel.: 06/46-520-020 ;
Az óvoda alapító okiratának száma:	737-64/2017.
Az óvodai férőhelyek száma:	125 fő
Az óvodai csoportok száma:	5

I. MŰKÖDÉSI ÉS SZAKMAI HELYZETELEMZÉS

1. Óvodánk helyzetképe, jellemzői

Óvodánk, Alsószolca városban, B.A.Z. megyében, Miskolctól 10 km-re helyezkedik el. A településen 1886. évben báró Vay Béláné által létesített és fenntartott "nyári gyermekmenhely" volt az óvoda elődje. A fenti állapot egészen 1948-ig tartott megszakítás nélkül, ebben az évben községi kezelésbe került.

1954 nyarán a jelenlegi óvoda épületében lett véglegesen elhelyezve. 1967. október 1-től mint önálló Napközi Otthonos Óvoda működött.

1994. október 15-én óvodánk a Fekete István nevet vette fel. Fekete István jellegzetesen 19. századi egyéniség, a környezetvédelem és a természetes élet szelíd prófétája volt. Műveiben a természettől eltávolodott embert újra természet közelbe tudja hozni, művészete erejével vissza tudja kapcsolni abba az egészbe, amelyben maga is rész csupán.

Névválasztásunknak megfelelően óvodánk a Sajó folyótól nem messze, egy kis erdős rész mellett fekszik, csendes, nyugodt környezetben. Így az alapvető környezeti feltételek adottak a természet közeli és egészséges életmódra nevelés megvalósításához.

Óvodásaink a település egész területéről érkeznek. Zömében egyszerű családok gyermekei, de jelentős számú értelmiségi család választja intézményünket. Számos roma nemzetiséghez tartozó gyermek is látogatja óvodánkat, számuk évről-évre nő, jelenleg 35 % - os az arányuk.

Mivel intézményünk épülete régi, elavult volt, a 2009-10-es nevelési évben korszerűsítése, bővítése megtörtént. Az öt óvodai csoport egy bölcsődei csoporttal bővült.

Kialakítottuk óvodánk sajátos arculatát, melynek jellegzetes vonásai az évenként ismétlődő események, rendezvények, amelyekkel már hagyományt teremtettünk Alsószolcán (pl.: Mihály - napi vásár, Lucázás, Betlehemezés, Családi Sportdélután, Fekete István Hét).

A hagyományápolás mellett a modern kor követelményeinek is igyekszünk megfelelni tevékenységeinkkel (pl.: játékos angol, zeneovi, futball, játékos mozgástorna, táborozások...).

Programjainkkal olyan lehetőségeket szeretnénk biztosítani óvodásaink számára, amelyekkel csökkentjük a kisvárosi élet hátrányait (úszásoktatás, korcsolyázás, teniszoktatás).

Óvodánk minden dolgozója úgy munkálkodik, hogy a ránk bízott gyermekek testileg, értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg maximálisan gazdagodjanak.

Erősítjük az érzelmi kötődéseket, egyértelműen és érezhetően kifejezzük a gyermekek iránti szeretetünket, figyelmünket, törődésünket.

2. Személyi feltételek

Óvodai férőhelyek száma: 125 fő

Óvodai csoportok száma. 5 csoport

Csoportszervezés: Homogén, heterogén /3-4 éves korosztály, 4-5 éves korosztály, 5-6 éves korosztály, 6-7 éves korosztály/

Beírt gyermekek létszáma évenként: 125 fő

Csoportonként: 25 fő

Óvodapedagógusok létszámának alakulása: 11 fő

- intézményvezető: 1 fő

- óvodapedagógusok: 10 fő

- pedagógiai asszisztens: 1 fő

- óvodatitkár: 1 fő

- nevelő munkát segítő, dajka: 5 fő

Az óvoda napi nyitvatartása: 6⁰⁰ – 18⁰⁰ óráig

Pedagógusok végzettsége, szakmai felkészültsége:

Óvodánk ötcsoportos 125 gyermek látogatja. Minden csoportban két óvodapedagógus tevékenykedik, törvényileg meghatározott felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, akik heti váltásban dolgoznak. Az óvodai nevelő munka kulcsszereplője az óvodapedagógus, jelenléte elfogadó, segítő, támogató attitűdje, modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusok munkáját minden csoportban egy dajka segíti.

Intézményünk nemzetiséghez tartozó gyermekeket is fogad – migráns –, feladataink közé tartozik saját kultúrájuk megismertetése.

Az egy csoportban dolgozók összehangolják tevékenységüket, kiegészítik egymás szakmai munkáját. Nevelőtestületünk tagjai magas szintű szakmai tudással rendelkeznek, minden kolléganő egy-egy részterületen kiemelkedő teljesítményt nyújt.

Rendszeresen belső és külső továbbképzéseken veszünk részt, önképzéssel fejlesztjük pedagógiai tudásunkat.

Az egészségnevelés területén szerzett tapasztalatokat továbbadjuk, a "Szem a lélek tükré" programunkról regionális továbbképzéseket szerveztünk az elmúlt években. Programunk akkreditált, 30 órás tanúsítványt adó tanfolyam. A továbbképzések szervezése jelenleg szünetel.

A főiskolai végzettség mellett számos kolléganő rendelkezik kiegészítő képesítéssel:

- Az intézményvezető óvodai közoktatási menedzserként tevékenykedik, megszerezte a lovári roma nyelvvizsgát, közoktatási és akkreditációs szakértő, valamint a Közgazdaság Tudományi és Államigazgatási Egyetemen politikai szakértői végzettséget szerzett.
- Az intézményvezető-helyettes közoktatási vezetői diplomát szerzett.
- Egy kolléganő fejlesztőpedagógusi másoddiplomát szerzett.
- Egy kolléganő gyógypedagógiai végzettséggel rendelkezik.
- Egy kolléganő óvodapedagógusi gyógytestnevelő szakvizsgát szerzett.
- Három kolléganő Beszéd- és kommunikációfejlesztő óvodapedagógus szakirányú oklevelet szerzett.
- Három kolléganő Mozgásfejlesztő óvodapedagógus szakirányú oklevelet szerzett.
- Két pedagógus minőségfejlesztéssel kapcsolatos 30, illetve 60 órás képzésen vett részt.
- Egy óvodapedagógus elsajátította "a Szív kincsesláda" egészségnevelési programot.
- Két kolléganő alapfokú egészségügyi képesítéssel rendelkezik.
- Ketten gyermektánc-oktatói, egy kolléganő a kézműves technikák alkalmazásában szerzett külön képesítést.
- Egy kolléganő középfokú angol nyelvvizsgát tett.
- Egy kolléganő középfokú német nyelvvizsgával rendelkezik.
- Négy munkatárs alapfokú angol nyelvvizsgát tett.
- Nevelőtestületünk nagy része rendelkezik számítógépes ismeretekkel, közülük hatan alapfokú tanfolyamot is elvégeztek.
- Az óvodánkban az utazó logopédus heti egy alkalommal foglalkozik a gyermekekkel.
- Az óvodatitkár heti 40 órában végzi az adminisztrációs teendőket.
- Nevelőmunkánkat 5 dajka segíti, akik mindannyian dajka szakmunkások, illetve közülük ketten érettségivel rendelkeznek. Lelkiismeretes, hozzáértéssel végzett munkájukkal jó segítőpartnerei az óvodapedagógusoknak a nevelő munkában. A csoportban folyó nevelési folyamatról, normarendszerről, elképzelésekről rendszeres információt kapnak.
- A melegítő konyhán egy konyhai kisegítő tevékenykedik, aki a Városi Központi Konyha alkalmazásában áll.

Jól működik a belső továbbképzési rendszerünk. Az értékelő team és a szakmai munkaközösség szervezi a házi bemutatókat, melyek fontos színterei az újszerű fejlesztő eljárások, módszertani megújulás, az adaptációk alkalmainak.

Team csoport működik intézményünkben a projekt módszer megvalósítására, gyakorlati alkalmazására.

A jövőben a pedagógiai folyamatok a 8 kompetencia mentén történő értékelésének, elemzésének, a minőségbiztosítás fontos szervezeteként is működni kell.

Ezzel kapcsolatos feladatok:

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

Tartalma:

- A tanfelügyeleti és minősítési rendszer megismerésére irányuló ismeretek és készségek megszerzése
- Képzéseken való részvétel, új módszerek elsajátítása
- Új dolgozó beilleszkedését segítő gyakornoki rendszer működtetése
- Nevelési értekezlet
- Rendszeres bemutató foglalkozások szervezése, a nevelőmunka kiemelt területeinek és gyengeségeinek megoldására
- Esetmegbeszéléseken való részvétel
- A nevelési tervek egyeztetése, ismertetése a dajkákkal
- A fejlesztőpedagógusokkal való konzultáció és a fejlesztés eredményeinek megbeszélése

Személyi elvárások:

- Az óvoda teljes nyitva tartása alatt, a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi.
- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.
- Az óvodapedagógus a közoktatási törvényben meghatározott felsőfokú szakirányú végzettséggel kell, hogy rendelkezzen.
- Az óvodapedagógus minta értékű modell, aki értékeket közvetít, ízlést formál, esztétikai élményhez juttatja a gyermekeket.
- A gyermekekkel szemben kedves, halk szavú, szeretetteljes, gyermek és családcentrikus.
- Jellemezze segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd.
- Nyitott, kellőtoleranciával rendelkezik, képes a másság elfogadására, nem alkalmaz hátrányos megkülönböztetést.
- Legyen vidám és felszabadult.

- Környezettudatos szemlélettel nevelje a gyermekeket, rendelkezzen jó empátiás készséggel.
- A tőle telhető módon, a legmagasabb színvonalon képviselje az óvodaérdekeit, legyen igénye az önművelődésre, szakmai fejlődésre.
- Legyen jó csapatjátékos. Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Pedagógiai elveik, nevelési gyakorlatuk legyen összhangban, tudjanak együttműködni a tervezésben, a feladat megosztásában (erre kell a két óras átfedési idő).
- A dajka és a pedagógiai asszisztens nemcsak technikai személyzet a gyermek életében, hanem nevelésének egyik segítője, aki mintául is szolgálhat számára. Ezáltal közvetlen, aktív pedagógiai környezet résztvevőivé válnak.
- Az óvodapedagógusok vonják be a dajkákat és a pedagógiai asszisztent az erkölcsi, szociális képességek fejlesztésébe, az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. (Ennek dokumentálása is kötelező!)
- Közös nevelőmunkájuk során olyan pedagógiai helyzeteket teremthetnek, amelyek a beszélő környezet alakítását is szolgálják.
- Nagyon fontos a gyermek-dajka, gyermek-pedagógiai asszisztens jó kapcsolat kialakítása, ami a gyermekek biztonságérzetét is növeli.
- Figyelmet, megértést, elfogadást tükröző stílus, hangnem és viselkedés jellemzi őket, valamint a személyiség tiszteletben tartása gyermek és felnőtt irányába egyaránt.
- Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességeinek felméréséről, az eredmények rögzítéséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az ehhez szükséges fejlesztési tervről.
- Az óvodában a nevelőmunkát óvodapedagógus végzi, ottléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, ezért amíg gyermek az óvodában tartózkodik, addig biztosítva van az óvodapedagógus jelenléte.
- A szülőket minden gyermekükkel kapcsolatos eseményekről folyamatosan tájékoztatni kell. (Lásd kapcsolattartásnál!)
- A közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget, a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért.
- A szakmai munkában, munkatárs kapcsolatban döntéshozatal előtt őszinte, nyílt, véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.
- Migráns gyermek esetén feladat a saját kultúrájának ápolása is, a lehetőség megteremtése.

- Az intézményvezető koordinálja, irányítja az óvodában folyó pedagógiai, tanügy igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, közéleti, minőségirányítási feladatokat.
- A vezető a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek önálló, felelősségteljes munkavégzést.
- Az óvodai nevelés eredményessége, az összes alkalmazott összehangolt munkájával lehetséges csak.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

3. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületének főbb jellemzői:

Csoportszobák száma: 6. Óvodai csoportszoba: 5. Bölcsődei csoportszoba: 1.

Funkcionális helyiségek:

- egy orvosi szoba, egy elkülönítő, két irodahelyiség, egy szülői fogadó, egy melegítő- és tálalókonyha, egy felnőtt öltöző, egy tornaszoba, három előtér, négy mosdóhelyiség, egy mozgáskorlátozott toalett, egy raktár.

Óvodánk helyiségei, berendezési tárgyai és eszközkészlete a törvényben meghatározott előírásoknak megfelelő. Az óvoda felújítása és bővítése 2010-ben történt. Egy bölcsődei csoporttal bővült, továbbá a törvényben előírtaknak megfelelően /orvosi szoba, elkülönítő, stb./.

Tárgyi feltételek, eszközök:

Intézményünk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az intézmény épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítjuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. A gyermek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon, és a biztonságukat figyelembe véve helyezzük el. Az intézmény egyidejűleg biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az intézmény munkatársainak, megteremt a lehetőséget a szülők fogadására.

Programunk alkalmazása nem kíván nagyobb változtatást óvodánk tárgyi feltételein, de néhány kiegészítő eszköz növelné eredményességét, hatékonyságát.

4. A pedagógiai program előzményei

Az időközben módosított közoktatási törvény, a változó rendelkezések, törvényi megfeleltetés, valamint a pedagógiai programunk felülvizsgálata és értékelése után úgy döntöttünk, hogy a pedagógiai programot átláthatóbbá tesszük, szerkezetét kissé megváltoztatjuk. Ez 2004-ben meg is történt.

Leginkább az a cél vezérelt bennünket, hogy gyermekeink számára minél tartalmasabb, örömtelibb, vidámabb és boldogabb óvodás éveket biztosítsunk. Úgy készítjük fel őket az iskolás évek kihívásaira, hogy közben meghagyjuk számukra a felhőtlen gyermekkor lehetőségét.

A 2010-es módosításra pedig, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásai miatt van szükség.

A 2013-as módosításra az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásai és a Köznevelési Törvény hatályba lépése miatt van szükség.

5. Jövőkép

Törekszünk arra, hogy tudatos, tervszerű pedagógiai munkánk hatására gyermekeink érzelmileg derűs, vidám, mozgásban jól koordinált, edzett, játékban kreatív, ötletes, esztétikumában igényes, szépet észrevevő, környezetében az összefüggéseket meglátó, értő, szociális készségekben együttműködő, átérző, jól kommunikáló, azaz sokoldalú személyiséggé váljanak.

6.1 Óvodakép

- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit, az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek **környezettudatos magatartásának** kialakulását és az emberi értékek közvetítését.

- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a gyermeki közösségekben végezhető sokszínű tevékenységet, és a mással nem helyettesíthető **szabad játékot**.

- Törekszik a **gyermeki szükségletek kielégítésére**, az igényességre, mind a tartalomban, mind a módszerekben, mind pedig az eszközök sokféleségében.

- Az intézménybe beíratott gyermekek számára megteremti az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört.
- Közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a **gyermek egyéni készségeinek és képességeinek** kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a dolgozók személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- A nemzetiséghez etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, társadalmi integrálását.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok – migránsok – gyermekeinek biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését.

- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését.

6.2 Gyermekkép

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a **gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásán** keresztül, a **befogadás** az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében:

- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az **egyenlő hozzáférést**. Ebből következően:
- gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik,
- az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére,
- elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását,
- biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

Milyenné váljon az általunk nevelt kisgyermek?

- Olyan gyermekké, aki kíváncsi, érdeklődő, egészséges, vidám.
- Aki gazdag érzelemvilággal rendelkezik.
- Aki biztonságban, szeretetben érzi magát.
- Aki fogékony a szépre, képes azt meglátni, átérezni.
- Aki tiszteli és becsüli az emberi és természeti értékeket.
- Aki maximálisan elfogadja a másságot és toleráns.
- Aki befogadó és elfogadja az erkölcsi, magatartási normákat.
- Akinek ismeretanyaga a szabad játék során folyamatosan bővül, s képes azokat a gyakorlatban alkalmazni.
- Aki képes megfelelni, az iskolai kihívásoknak.

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEK

Kiindulópontunk és egyben alapállásunk változatlanul:

„Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).” (ONAP)

Az óvodai nevelési programunk elkészítésekor az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja mellett figyelembe vettük:

- a) a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvét, valamint
- b) a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésével összefüggő irányelveket.

1. Célunk:

- Az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődése, a gyermeki személyiség kibontakozása, a hátrányok csökkentése, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- A gyermekek az óvodában a 3-4 évet barátságos, derűs környezetben töltsék el, és érezzék jól magukat.
- Élvezzék a mással nem helyettesíthető **szabad játék örömét.**
- Elegendő idő biztosítása a gyermek **alapvető tevékenységére, a játékra.**
- A művészetek eszközeivel ismerkedjenek a világgal, fedezzék fel azt.
- **Anyanyelvi** nevelés egész napot átszövő prioritásának biztosításával a kommunikáció **fejlesztése.**
- **Fontos feladatunk a környezettudatos nevelés.**
- Mozgáskultúra alakítása, fejlesztése.
- A gyermekek sajátítsák el a legalapvetőbb viselkedési és magatartási formákat.
- Nagy hangsúlyt kapjon az egyéni (individuális) fejlesztés, az egyéni képességek mind magasabb szintű kifejtése.
- **Testileg, lelkileg és szociálisan legyenek érettek az iskolakezdésre.**
- Az eltérő fejlettségi ütem és az egyéni képességek figyelembevételével az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése.
- Az egészséges életvitelhez szükséges szokások megalapozása.
- Megalapozott és következetes, rugalmasan kezelt szokásrendszer.

2. Alapelveink

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben érvényesíti a családokkal való együttműködés során a segítség családhoz illesztett megoldásait, az intervenciós gyakorlatot.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés, bizalom és védelem övezi.
- Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembe vétele, és szükségleteinek kielégítése.
- Érvényesül az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó pedagógiai intézkedések, műveltségterületek közvetítésével, a gyermekek személyiség fejlődésének és egyéni képességeinek kibontakoztatása az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása.
- A gyermekek folyamatos értékelése során érvényesülnek a pozitív eredmény érdekében a jutalmazás elvei és formái
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye, valamint a nemzetiségi gyermekek nevelése során; megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció.

3. Küldetésnyilatkozatunk

- A legfontosabbnak tartjuk, hogy gyermekeink otthonos, szeretetteljes, nyugodt, derűs és biztonságot adó környezetben nevelkedjenek.
- Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során, elsajátítsák az együttélés szokásait, meg tanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják a másságot.
- A nevelőmunkánkban megteremtjük a felszabadult mozgás sokoldalú élményét, ezáltal hozzásegítjük gyermekeiket ahhoz, hogy a környező világból minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak.
- Nagy hangsúlyt fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival, amely egyben tükörképe mindazoknak a tapasztalatoknak, amelyet a gyermek átélt a játék nyelvén megfogalmazott.

- A személyiségfejlesztés során tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni különbségeit, figyelembe vesszük életkorukhoz igazodó szükségleteit, hogy megterhelés nélkül készíthessük fel őket az iskolai életmódra.
- Céljaink eléréséhez szükségünk van a partnereink támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani gyermekeinket, hogy biztosan eligazodjanak a világ valóságában.
- Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.
- Az intézményi elvárások rendszerébe beépítjük a pedagógus – előmeneteli rendszer működésének szakmai alapjait, megismerjük és alkalmazzuk a pedagógus kompetenciákat és az indikátorokat.

4. Nevelési értékeink

A mozgás prioritása

- A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása.
- Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.

Az egészséges életmód kialakítása és fenntartása

- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés, valamint a biztonságos környezet szokásainak alakítása.
- A gyermek komfortérzetének biztosítása és a testi fejlődés elősegítése.
- A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósítás.

A játék elsődlegessége

- Rugalmas napirend biztosítása.
- A szabadjáték elfogadása: az egyes gyermekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása.
- Derűs, nyugodt légkör biztosítása.
- A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár biztosítása.

- A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése.
- A támogató, visszaható játékpédagógiai eljárások intézményi kimutatása.

Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés

- Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása.
- Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése.
- Értékek, normák kialakítása.
- Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során.
- A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.

Az egyéni különbségek tiszteletben tartása

- Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képesség fejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján.
- Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia, és a segítőkészség.
- Gyermek fejlődésének nyomon követése – 3 havonta szülő tájékoztatása.
- Tervezőmunkánál a gyermek fejlettségének figyelembe vétele.

Minőség iránti elkötelezettség

- A PP minőségi megvalósítása.
- Helyi nevelési célok elfogadása, azokkal való azonosulás.
- Egyénre szabott, tudatos, célzott fejlesztés.
- Gyermek centrikus pedagógiai szemlélet, a gyermekek szeretete, tisztelete.
- Empátiás, nyugodt, biztonságot nyújtó légkör.
- A tevékenykedés, élményszerzés lehetőségeinek változatossága.
- Szakmai elhivatottság.
- Másság elfogadása, értékeinek tudatos közvetítése a gyermekek felé.
- Értékorientáltság, pozitív beállítottság.
- Elkötelezettség és motiváltság a minősítési rendszer alkalmazása mellett.

Együttműködési készség

- A kommunikáció eszköztárának széleskörű alkalmazása (kommunikációs készségek, véleményalkotás, vitakészség fejlesztése).
- A döntések és a változások menedzselése, csoportmunka (team munka) a közös célok megvalósításához.
- A dolgozókkal és partnerekkel való jó kapcsolat kialakítása.
- Társadalmi részvétel biztosítása: csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményezőkészség.

Az előmeneteli rendszer pedagógus, vezető, intézmény ellenőrzés során alkalmazott eljárásrendek végrehajtása: Célok, Jövőkép, Döntéshozatal, Mérés, értékelési folyamatok, Önfejlesztés, Stratégiai és operatív célok megvalósítása által.

5. Általunk még fontosnak tartott elvek

- **A gyermek mindenekfelett álló érdekének elve.**
- **A gyermeket övezze tisztelet, bizalom, megbecsülés és szeretet.**
- **A feltétel nélküli elfogadás elve.**
- **Esélyegyenlőség biztosításának elve.**
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve (kizárás, korlátozás, zaklatás, jogellenes elkülönítés).
- Életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve (differenciált bánásmód, egyéni szükségletek).
- Óvodánk **inklúzív** (befogadó) szemlélettel, gyermekközpontú pedagógiai attitűddel a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, az egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosításával, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését is.
- Tapasztalatszerzés elve (a gyermek abból okul leginkább, amit maga lát, maga tapasztal és figyel meg).
- Fontos feladatnak tartjuk, hogy a **migráns** (hazájukat elhagyni kényszerülő) gyermekek esetében megvalósuljon az **interkulturális** nevelés, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmének figyelembevételével. Szem előtt kell tartanunk a **szülőföldhöz való kötődés jogát és fontosságát, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a társadalmi integritás elősegítését.**

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodáskorú gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére, megerősítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Alapvető pedagógiai feladatunk, az óvodáskorú gyermek testi-lelki szükségleteinek a kielégítése, fejlődésének biztosítása, **nyomon követésének dokumentálása.**

A pedagógiai célok megvalósulásának érdekében nevelő munkánkkal az alábbiakra törekszünk.

Testi fejlődés terén arra törekszünk, hogy

- legyenek egészséges, edzett gyermekek
- mozgásuk legyen összerendezett
- alakuljanak ki a megfelelő egészségügyi szokásaik
- ismerjék meg és fel alapvető testi szükségleteiket, azokat legyenek képesek kielégíteni

Érzelmi-szociális képességek fejlesztése:

- legyen vonzó a gyermek számára az óvoda
- alakuljanak ki az emberi együttélés alapvető szokásai – szabályai (pl. köszönés, stb.)
- segítse az óvoda az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek kialakulását (pl. barátság, figyelmesség, segítőkészség)
- alapozza meg a feladattudat, a feladattartás képességének kialakulását.

Mentális-értelmi képességek fejlesztése terén arra törekszünk, hogy

- A környező valóságot tapasztalati úton ismerjék meg, az összefüggéseket legyenek képesek meglátni az óvodapedagógus irányításával.
- Észlelési és finommotorikai képességeik fejlődjenek.
- Egyszerű gondolkodási műveleteket tudjanak alkalmazni.
- Megtartó emlékezetük működjön.

- Önálló feladatmegoldó képességeik kialakuljanak. Gondolataikat, érzéseiket legyenek képesek kifejezni (beszélgetések kezdeményezése).

Az óvodai nevelés feladata - az Alapprogramban deklarált - testi és lelki szükségletek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód alakításának célja

A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése során

- formálódnak az egészséges életvitelhez szükséges jártasságok, készségek,
- fejlődnek testi, lelki képességeik.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, a testi, lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése egészségük megóvása, ápolása.
- A testi fejlődés elősegítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényé fejlesztése.
- A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, biztonságos balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése, környezet megóvására irányuló szokások alakítása.
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához, elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása.
- A szokás- és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között.
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése.

- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése – különös tekintettel sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében – egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása.
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások).
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés kiépítése, és annak működtetése.
- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásával.

Az egészséges életmód alakításának tartalma

1.1 Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából.

Fontosnak tartjuk az óvodapedagógus és gyermek, a dajka – gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját.

Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítják a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt – óvodapedagógus, dajka, szülő – a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhatnak. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés).

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

1.2 A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, szervezettségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani.

3-4 éves korban:

Segítséggel, egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A segítségadás: folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázatot jelent.

4 - 5 éves korban:

Kis segítséggel egyéni eltérésüknek megfelelően végezzék maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A kis segítségadás: A tevékenység szóbeli magyarázattal történő bemutatását, az önállóság egyre erőteljesebb ösztönzését jelenti.

A szokás-, normarendszer az önállósági foknak megfelelően új tartalmakkal bővül (pl. megbízatás).

5 – 7 éves korban:

Önállóan végezzék (személyük körüli) a tisztálkodási, öltözködési, étkezési teendőket, szükség szerinti segítségadással.

A szükség szerinti segítségadás: Folyamatos figyelemmel kísérést, elakadás esetén azonnali segítséget jelent.

A szokás – normarendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

1.3 Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését

1.4 Mozgás

A gyermek természetes mozgásigény sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori

gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is.

Évente többször a szülőkkel közösen mozgásos programot, sportvetélkedőt szervezünk. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos, és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek a:

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Programunkban a gyógytestnevelés, speciális hatású játékos, prevenciós gyakorlatai testtartásjavító, lúdtalp – valamennyi óvodapedagógus által végezhető gyakorlatai a különböző mozgásformákba szervesen beépülnek. 1 fő óvodapedagógus gyógytestnevelőszakon végzett, önálló foglalkozások keretében végzi a speciális gyakorlatsort az arra rászoruló gyermekek esetében.

1.5 Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő: Az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei:

- tiszta levegő, kényelmes fekvőhely, nyugodt légkör,
- az altatás hangulatához illő mese, halk relaxációs zene, ének.

1.6 Testápolás, személyi higiéné

A gyermek tisztaságigényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztántartása és a WC használat kapcsán a gyermekek fokozott önállósággal vesznek részt. Törekszünk a család és

óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról.

1.7 Öltözködés

Az öltözködéskor, fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket rétegesen öltöztessék, a biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben elvárjuk.

1.8 Egészséges táplálkozás

A gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani, ennek megfelelően nem támogatunk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását. A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek, élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni.

A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer és a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás-, normarendszer, az óvoda dolgozóinak modell értékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére, a biztonságos eszközfogyásra gyakorol kedvező hatást.

6-7 éves korban az ebédnél a - közösségért - végzett napos munka örömeinek átélésére nyílik mód. A tápanyagszükséglet pótlását szolgálja, ha a szülők közreműködésével hetente gondoskodunk gyümölcsről, zöldségféléről. A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, de az étrend megismertetésével, közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását.

Az egészséges étkezési szokások fejlesztésére külön projekteket készítünk, amelyek játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a szülőkkel közösen a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).

A gyermekekkel figyelemmel kísérjük a piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatunk meg. Minden érzékszervet megmozgató a tapasztalatszerzés során, mindezeket, versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére ezzel is erősítve az egészséges táplálkozást.

1.9 Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

1.10 A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöldnövény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia, sósobai tevékenységek stb.).

Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a betegségek megelőzésére.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi – minden nevelési év kezdetén biztosított – feltételrendszer:

- a balesetvédelmi oktatás a gyermekek részére (a gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 31-ig elkészítjük a balesetvédelmi jegyzőkönyvet, amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat)
- az udvar játékeinak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik.

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel, kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi

és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodásra, a vizes edzésre és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (napernyők, árnyas helyek, pancsolóban vizes játékok).

A fentiek, megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

1.11 Egészséges környezet biztosítása

Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmóniát kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő adottságú udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja:

- a virágoskert, sziklakert,
- bokrok, fák, cserjék, és
- a zöld pázsit.

A zöldövezetbe illő természetes anyagból készült kombinált famászókáink a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget.

A többfunkciós csoportszobák berendezése, felszerelése színharmóniája a gyermekek otthonosságát, jó közérzetének biztosítását szolgálják.

1.12 Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta-szennyezett levegő).

Sikerkritériumok

- A gyermekek jó közérzete érdekében folyamatos napirend szervezésével nyugodt, türelmes légkört biztosítunk a gondozási teendők elvégzésére. Ez által biztosítjuk, hogy a gyermekek a saját szükségleteiket a számukra legmegfelelőbb egyéni tempóban végezzék.

- A testápolási, étkezési, öltözködési szokásokat a csoport dolgozói azonosan közvetítik, szóbeli megerősítésük modell értékű.
- Az évszakoktól, időjárási viszonyoktól függően a gyermekek minél több időt töltenek a szabad levegőn, mozgásigényükhöz igazítottan kedvükre mozoghatnak.
- A pihenéshez biztosítottak a nyugodt feltételek /halk zene, simogatás/, a pihenési idő a folyamatos ébredéssel, csendes elfoglaltság felkínálásával igazodik a gyermekek egyéni alvásigényéhez.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és dajkák közös felelősséget éreznek a csoportszoba esztétikumáért, tisztaságáért. Példájukkal erősítik a gyermekekben a tiszta és szép környezet iránti igényt.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye, egyéni gondozása, testi nevelése megvalósul.
- A szülőkkel szervezett közös programokon /pl.: Családi sportdélután, Gyermeknap, Szülői értekezletek) az egészséges életmód szokásainak közvetítése, ezzel a családok egészséges életvitelének, életmódbeli szokásainak befolyásolása rendszeres.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testápolási teendőket.
- Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.
- Zsebkezdőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.
- Készség szinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, zárt szájjal étkeznek)
- Önállóan öltöznek, ruháikat ki – begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruháikat védik a szennyeződéstől, a gyűrődéstől, és a megfelelő helyre teszik.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a preventációs programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja:

Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkörben, a családi nevelést kiegészítve

- alakulnak a gyermekek társas szükségletei,
- gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei,
- fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése.
- A befogadástól az óvodáskor végéig barátságos, családi környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.
- Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, az együttérzés, a segítségnyújtás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során.
- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás – normarendszer kialakítása.
- A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése a gyermek-gyermek, gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka viszonylatában, melyet pozitív attitűd jellemez.
- A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése, az én-tudat alakulásának elősegítése, az egészséges életvitelhez, a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldről és családjához való kötődés alapja.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi beóvodáztatása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családokkal történő intervenciós gyakorlat megvalósításával.

- A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.
- Szociális hátrányok enyhítésére szükség szerint lehetőséget teremtünk az óvodai felszerelések biztosítására (ágynemű, tornaruha).

Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés tartalma

a) A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- Családlátogatással személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány (anamnézis felvétel).
- Anyás befogadás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztosságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. (A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat, fokozó eszközeiket magukkal hozhatják).
- A befogadásban egyidejűleg mindkét óvodapedagógus és a dajka is részt vesz. Az együttjátás mellett megismerkednek a gyermekek a csoportszobában és az udvaron elhelyezett mozgásfejlesztő játékokkal, szerekekkel. Az óvodapedagógusok a szülőknek, gyermekeknek az életkori elvárásnak megfelelően közvetítik és közösen gyakoroltatják a tevékenységeket. A tevékenységek megerősítése sok-sok érzelmi átéléssel játékosan történik, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, egyéni szokásait. Különösen fontos a testápoláshoz és az étkezéshez szükséges tárgyak, azok használatának bemutatása. A befogadás kezdeti fázisa az első nyílt hét tevékenység formái, majd ezt követően az egyéni eltéréseket figyelembe véve hosszabbodhat a befogadás ideje.
- A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segíti megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ az alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.

- A nevelési év második hetében gyakorlattá vált a „Óvodanyitogató napok” megszervezése, amely valamennyi szülő aktív részvételével, változatos programot biztosít. Valamennyi csoportban családias légkör megteremtésével, a gyermekek egyéni ajándékokkal történő fogadásával segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, az évkezdés bizonytalanságát.

Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően válasszanak tevékenységet. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kiscsoportosoknak (pl. öltözködésben) vegyék körül őket szeretettel. Igyekszünk minél több programot szervezni a kicsik és a nagy óvodások, ill. csoportokban dolgozó felnőttek és gyermekek együttműködésére (felnőttek bábjátéka, udvari közös tevékenységek).

b) Szokás- és normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás-, normarendszer, a biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és dajka közötti összhang.

A szokás- és normarendszer minden nevelési év elején kerül meghatározásra.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-, normarendszer napirend-követő. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés,
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok,
- a játék, mozgás,
- a tanulás területén normaként jelennek meg az óvodai életben.

Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel.

- A tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek.
- Játékos tevékenység és a szülőkkel való kapcsolat során a nem sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése is feladatunk.

c) Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés távlatot jelenthet a gyermek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- a közös ünnepek és hagyományok ápolása,
- a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
- közös programok a szülőkkel (nyílt napok, ismerkedő nap, vendég a csoportban, gyűjtő munkában való részvétel).

A népi hagyományokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása. Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind-mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel, pl. ünnepek előtti játszóházak szervezésével és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását (pl. farsangi jelmeztár, karácsonyi, húsvéti, anyák-napi csoportszoba díszek, alakoskodás kellékei, a dramatizálás eszközei).

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

Kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másik emberhez, akinek a társas reakcióiból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése valósul meg. Kommunikáció és a metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, beszélgetés, meghallgatás) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket,

gazdagítsa kommunikációs ismereteiket (pl. érzelmeket kifejező gesztusaikat, arckifejezések, testtartások).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása – a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. A gyermek beszéd – kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja:

Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul

- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
- beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,
- beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése,
- fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek egyéni kíváncsiságára, érdeklődésére építve

- A kommunikáció, különböző formáinak alakítása, a beszélő környezet, a helyes minta a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, ösztönzésével, szabályközvetítéssel és a gyermeki kérdések támogatásával.
- Tevékenységekben az anyanyelv gazdagságának, multikulturális elemeinek megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása.
- A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, játékos cselekedtetés során, kommunikációs helyzetben az ok-okozati összefüggések felismertetése, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kognitív képességek fejlesztése az egyre pontosabb, valóság-hű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás, az alkotóképesség fejlesztése és az alakuló

fogalmi gondolkodás fejlesztésével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.

- Valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését biztosító ösztönző környezet biztosítása.
- Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése (gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd).
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.

Az anyanyelvi és értelmi nevelés tartalma

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékok egyéni és mikro csoportos szervezésére – alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz – külön időt biztosítunk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében. A nyelv- és ajakügyesítő, valamint a hallás differenciálási gyakorlatokkal, lehetőséget teremtünk, a hangzók helyes ejtésére. Ha az mégsem következnek be, - mint a korábbi években is tettük – logopédus segítségét vesszük igénybe. Az óvodai csoportokban, ugyanis csak a szükséges készségeket fejlesztjük a napi tevékenységek során (max. 5-10 percben).

Az anyanyelvi játékokhoz, központi és saját készítésű eszközöket használunk: szemléltető képek, tornaszerek, különböző anyagokból készült tárgyak, bábuk, tükör, hangszerek, dia-vetítő, hívóképek, feladatlapok, valamint a csoportszoba berendezési tárgyai, eszközei, képes dominó, Bohóc kártya, szóvonat, pálcikák, korongok, Memória-játék, Ellentétes szó párok képei.

Sikerkritériumok

- Biztonságos, elfogadó szeretetteljes légkör megteremtésével, a gyermek beszédkedve, kíváncsiságára és érdeklődése, változatos kommunikációs helyzetekben kialakult.
- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítjuk a gyermekek változatos tevékenykedtetését, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A csoportban dolgozók kommunikációja, beszédmintája példaértékű.

- A nyelv- és ajakügyesítő és hallás differenciálási gyakorlatokkal lehetőséget teremtünk a hangzók tiszta ejtésére, – javítgatás elkerülésével –, ha ez nem következne be, logopédus segítségét vesszük igénybe.
- Az anyanyelvi játékokhoz változatos, központi és saját készítésű eszközöket használunk.
- Folyamatos a szakmai kapcsolattartás a logopédussal, fejlesztőpedagógussal.
- Az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztést különösen a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermekek esetében érvényesítjük.
- A nyelvileg hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek folyamatos az intervenciós segítségnyújtás alkalmazása.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben használják az elvont kifejezéseket.
- Beszédfegyelmük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik.
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás a jellemző.
- Bátran és szíves kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.
- A különböző szociokulturális háttérrel rendelkező gyermekek is megértik és helyesen alkalmazzák az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képesek magukat megértetni.

IV. AZ ÓVODA FUNKCIÓI

1. Óvó-védő funkció

Cél: - Minden gyermek testi, lelki, szellemi védelme, ápolása, erősítése, fejlesztése és ezek harmóniájának megteremtése,
- a gyermekek biztonságos, higiénés környezetben való környezettudatos nevelése.

Ennek érdekében feladat:

- Gyermekvédelmi törvény alkalmazása, a gyermek jogainak érvényesítése.
- Korai prevenció.
- Együttműködés a védőnővel, a gyermekjóléti szolgálattal, egyéb szakemberekkel.

2. Szociális funkció

Cél: - a családban és a társadalomban jelentkező hiányosságok kompenzálása, a családok pozitív befolyásolása,
- minden gyermek találja meg a helyét az óvodai közösségben.

Ennek érdekében feladat:

- Gondozási feladatok ellátása.
- Egészséges életmód szokásainak alakítása.
- Természetbeni és pénzügyi támogatás javaslata a gyermek és a család szükségleteinek megfelelően.
- Családlátogatások rendszeres szervezése.
- Pedagógiai, gyógypedagógiai, stb. tanácsadáson való részvétel elősegítése.

3. Nevelő-személyiségfejlesztő funkció

Cél: - Mindazon képességek kibontakoztatása, mely közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéséhez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Ennek érdekében feladat:

- Az eltérő kultúra befogadása, érzelmi és értelmi képességek megalapozása.
- Együttélés, nyitottság, a valós életre orientálás elsajátítása, tolerancia.
- Identitás tudat alapjainak lerakása.
- A társadalmi érintkezés normáinak kialakítása, kommunikáció.
- Esélyegyenlőség lehetősége az iskolai tanulás megkezdéséhez

V. INTEGRÁCIÓ, INTEGRÁCIÓS NEVELÉS

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermek: az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság alapján:

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzd.

a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzd.

Cél: Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az integrált nevelés során a sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb, folyamatosan biztosított speciális fejlesztése mellett a gyermekek életminőségének javítása, beilleszkedésük segítése, melynek eredménye a saját magát elfogadó teljes életet élő, boldog gyermek.

Feladat:

- Óvodába kerülés során a sajátos nevelési igényű gyermekekről a szakszolgálatoktól (gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai) szakvélemény kérése, beszerzése.
- Együttműködés a Gyógypedagógiai Szakszolgálattal (kontroll vizsgálat kérése, kompenzációs lehetőségek bővítése).
- Integrált nevelés rendszerének fogyatékoságból eredő speciális fejlesztő tevékenység megszervezése az óvodai nevelés időkeretein belül szakember irányításával.
- Személyi és tárgyi feltételek biztosítása specifikusan.
- Empatikus magatartás, a másság elfogadása és elfogadtatása a szülővel és a gyermekekkel, a másságot elfogadó környezet megteremtése.
- Érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés, szocializáció).
- Értelmi képességek területén megmutatkozó hiányosságok, eltérések kiegyenlítése.
- Pszichikus funkciók, részképességek fejlesztése.
- Sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés differenciált módszerekkel.
- Egyéni fejlesztés, gyógypedagógiai terápia (szakember) kétszemélyes kapcsolatban, mikro-, illetve makró – csoportosan.

- Előzetes diagnosztizálás, fejlettségi szint felmérése óvodába kerülés után.
- Együttműködés a pedagógiai szakszolgálatokkal – szakvélemény, kontrollvizsgálat, az óvodapedagógusok részére szaktanácsadás - (Szakértői Bizottság, Pedagógiai tanácsadó).
- Együttműködés a családdal – másság elfogadása – gyógypedagógiai tanácsadás-családlátogatás.

A fejlesztés alapelvei

- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését kizárólag megfelelő képzettségű szakember láthatja el.
- A fejlesztés feladatait integráltan, csoporton belül az óvodapedagógusok minden esetben a megfelelő szakember útmutatásai alapján végezhetik.
- Az óvodai nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására a sérülés mértékének megfelelően törekszünk.
- Ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget adunk a gyermek számára, hogy önállóan tudjon tevékenykedni.

Gyakorlati útmutató:

- Az óvodapedagógusok mindent kövessenek el, hogy az integrálható gyermekek megtalálják helyüket a csoportban. Segítsenek a kapcsolataik kialakításában. Kövessék figyelemmel a szakemberek munkáját.
 - Az integrált nevelés során csak olyan fejlesztést szolgáló feladatokat vállaljanak fel, amelynek szakmailag eleget tudnak tenni.
 - Lehetőség szerint vonják be az óvodapedagógusok a gyermeket a közös játékba, tevékenységekbe.
 - Segítsék, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségletei is kielégítést nyerjenek.
 - Inkluzív szemlélettel kell alakítani a gyermekekben rejlő empátiás készséget, az elfogadó magatartást, ezen belül a toleranciát, a türelmességet, a figyelmességet, a segítőkészséget.
- A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Az óvodapedagógus ismerje fel és gondozza a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt, azt a területet, amiben a gyermek tehetséges.

Feladatvállalás az integrált nevelés terén

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy állapotának megfelelő speciális **ellátásban** részesüljön.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése során a cél, az olyan feltételek biztosítása, amely a gyermekek speciális nevelési szükségleteihez, életkori, érési sajátosságaihoz igazodik. Cél, hogy támaszt nyújtsunk, és az érzelmi biztonságon túl, szolgáljuk a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, értelmi, szociális fejlesztést, s egyben arra törekszünk, hogy speciális terápiák, módszerek alkalmazásával, segítsük a gyermekek fejlődését.

Ezekkel a gyermekekkel, a feladat ellátásához szükséges képzettséggel, végzettséggel rendelkező szakember foglalkozik.

Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legjobb formája a fejlesztésnek.

Az óvodapedagógusoknak olyan befogadó csoport légkört kell kialakítaniuk, amelyben a gyermekek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, megfélemlítést, megalázást.

Az óvodáskor végére a sajátos nevelési igényű gyermeket is el kell juttatnunk oda, hogy szívesen járjon óvodába, hogy csoporton belül megtalálja a helyét és ne kerüljön peremhelyzetbe. Örömmel vegyen részt a speciális tevékenységekben és kimutatható fejlődésen menjen át.

2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási (BTM) zavarral küzdő gyermek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTM) küzdő gyermekek ellátását az érvényben lévő közoktatási törvény alapján meghatározottak szerint végzi az intézmény. Ellátandók azok a gyermekek, akik a Nevelési Tanácsadó által megállapított és szakvéleménnyel dokumentált beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTM) küzdenek.

Cél: az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az egyéni fejlesztés biztosítása mellett az integrált nevelés során a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítése.

Feladat:

1. Az ismeretanyag hatékony beépüléséhez szükséges jártasságok, készségek kialakítása, illetve megerősítése.
2. Az ismeretelsajátítás folyamatát gátló, gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
3. A motiváció növelése.

A fejlesztés alapelvei

- a BTM-es gyermekek egyéni fejlesztésének ellátása megfelelő képzettségű szakemberrel (fejlesztőpedagógus)
- a megfelelő eredmény elérése érdekében hatékonyan működő team-munka kiépítése
- a különböző ismeretekkel rendelkező szakemberek egymás kiegészítő és megerősítő munkája (fejlesztőpedagógus-óvodapedagógus-gyógyopedagógus-logopédus)
- megfelelő szakember útmutatásai alapján végzett integrált fejlesztés
- szükség szerint kapcsolatfelvétel külső szakemberekkel (pl. pszichológus, nevelési tanácsadó szakembere, orvos, stb.)
- a család bevonása a fejlesztést biztosító tevékenységekbe

A fejlesztés formái és lehetőségei

- a) a törvényben biztosított időtartamban egyéni fejlesztés, felzárkóztatás
- b) differenciálás az integrált nevelés során
- c) a szabad játéktevékenység lehetőségeinek, illetve a családi tér lehetőségeinek irányított kihasználása

A különböző szintereken a fejlesztő, felzárkóztató tevékenység párhuzamosan, egymást kiegészítve, megerősítve folyik!

Egyéni fejlesztés

Az egyéni fejlesztési terv személyre szólóan, az adott feladatellátást igénylő gyermekekre vonatkoztatva kerül kidolgozásra.

Az egyéni fejlesztési terv kidolgozása során figyelembe kell venni

- a Nevelési Tanácsadó szakvéleményét
- saját megfigyeléseket
- a gyermekkel foglalkozó más szakemberek tapasztalatait

- a szülőkkel folytatott beszélgetés kapcsán kapott információkat

A fejlesztés tervezésének időkerete

Az egyéni fejlesztési terv készítése folyamatos a gyermek fejlődési ütemének figyelembevételével, az egyéni igényekhez igazodva.

A fejlesztés tervezésének tartalmi elemei

A fejlesztési folyamat tervezésekor figyelembe kell venni, hogy az **érzékelés-észlelés, mozgás, beszéd** és **gondolkodás** egymástól elválaszthatatlanul működő folyamatok. A gondolkodás az észlelésbe ágyazódva, a cselekvésen keresztül indul meg, s a verbalitás irányában teljesebbé válik. Az érzékelés-észlelés és mozgás komplex, kiegyensúlyozott működése elengedhetetlen feltétele a fogalmi szintű megismerésnek, mely az ismeretanyag elsajátításának bázisa. Ennek megfelelően kiindulópontunk a percepciós (érzékelés-észlelés) és kognitív (megismerő-észlelő) területek mozgáson keresztül történő fejlesztése, a verbális (szóbeli) szint folyamatos működtetése mellett.

A fejlesztés folyamata:

Egyéni szükséglettől függően a bázisfunkciók megerősítése:

- Észlelési területek együttműködése
- Mozgás, finommozgás (az észlelési és motoros rendszer együttműködése)
- Téri orientáció (saját testen és térben való tájékozódás)
- Nyelvi készségek, beszédszerveződés
- Emlékezet
 - általános fejlesztés
 - a közvetlen emlékezet fejlesztés
 - a megtartó emlékezet fejlesztése
 - a célzott, a részterületnek megfelelő fejlesztés pl.: vizuális emlékezet
- Figyelem
 - általános fejlesztés
 - a figyelem terjedelmének fejlesztése
 - a figyelem koncentráltóságának biztosabbá tétele
 - a célzott részterületnek megfelelő fejlesztés pl.: figyelem

- Készségfejlesztés

- a megerősített bázisfunkciók segítségével az összetettebb működést igénylő területek fejlesztése (pl. írás készség, számolás-készség stb.)

- Motiváció-fejlesztés

- sikerélményhez juttatás segítségével a motiváció megerősítése
- reális én-kép kialakítása
- mentálhigiénés szempontok érvényesülése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Egészséges énkép, és önbizalom alakul ki.
- Növekszik a kudarcűrő-képesség, kialakul a feladattudat.
- Fejlődik az önállóság, az alkalmazkodó képesség.
- Fejlődik a szocializációs készség.
- Rendeződik a látás, hallás, mozgás koordináció.
- Fejlődik az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet.
- Összehangottabbá válik a gondolkodás és a beszéd.
- Pontosabbá válik a testséma, stabillá válik a dominancia.

Feladatvállalás logopédia terén

Logopédiai ellátás során a beszédjavítás célja, hogy biztosítsa a gyermekek számára azt a feltételrendszert, amely figyelembe veszi a beszédhiba és kommunikációs zavarok kisgyermekkorai tüneteinek változatosságát, a speciális szükségletet, az egyéni teherbíró képességeket, a fejlődés egyéni ütemét, alkalmazkodva az egyéni sajátosságokhoz.

A beszédjavító óvodai fejlesztés egyéni, kiscsoportos formában, kötött keretek között a szülők bevonásával (otthoni gyakorlás) történik.

Az intenzív, sérülés specifikus, sokoldalú fejlesztés az óvodai alapprogram megvalósításán túl, foglalkozási körökhöz kötötten valósítható meg.

Az alapozó foglalkozások (mozgás- és kommunikációfejlesztés, anyanyelvi fejlesztés, vizuomotoros készség-fejlesztés) biztosítják, hogy e gyermekek számára is kialakuljon a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, értelmi és szociális érettség.

Az óvoda hagyományos felszerelésein túl, biztosítani tudjuk az egyéni foglalkoztató szobát és tornaszobát. A logopédiai tükrön kívül álló tükröt is használunk, valamint szükség van, speciális tornaszerekre, a finommotorikai fejlesztést szolgáló eszközökre, fejlesztő játékokra.

A logopédiai óvodai fejlesztést a mi óvodánkban logopédus tanár végzi, akinek a munkáját az óvodapedagógus segíti.

3. A migráns gyermekek interkulturális nevelése

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésükben is érvényesíteni kell.
- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek neveléséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Felkészülés a gyermek fogadására úgy, hogy felveszi a kapcsolatot a gyermek szüleivel is. Szükség esetén tájékozódik és információkat gyűjt a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatban.
- A migráns gyermek érzelmi biztonságának megteremtése, a vele való nevelési feladatok meghatározása, az irányok kijelölése.
- Segíteni kell a gyermeket a magyar nyelv elsajátításában. Ennek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a gyermekközösség.

4. Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

Pedagógiai feladataink:

- Feltáró munka elvégzése.
- Veszélyeztetett, illetve nehezen nevelhető gyermekek kiszűrése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek egyéni differenciált, felzárkóztató fejlesztése.
- Szakmai hálózattal a kapcsolattartás fenntartása.
- Szülői értekezleten a szülők gyermekneveléssel kapcsolatos elméleti ismeretének bővítése, viták indítása szakirodalom ajánlása, szakember meghívása.

5. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Pedagógiai feladataink:

- A tehetségígéretes gyermekek azonosítása, komplex fejlesztése, életútjának nyomon követése.
- Minden gyermek egyéni képességstruktúrájából az erős oldal megtalálása (legjobb, legügyesebb, legkiemelkedőbb).

Cél:

- Általános képességek megalapozása
- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása
- Az erős és gyenge oldal fejlesztése
- Kreativitás fejlesztése
- Énkép erősítése
- Élményszerző programok szervezése
- Elfogadó, biztonságos légkör megteremtése

6. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvodapedagógusok évente egy alkalommal értékeli a gyermekvédelmi munkát, melyről az óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül - a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés – kiemelten fontos. Az óvodapedagógus a pedagógiai asszisztens segítségével a nevelőfejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, hogy vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja

- Érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, a védelem a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Megvalósul hátránykompenzációval az esélyegyenlőség, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka, valamennyi óvodapedagógus feladata.

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belüli munkaközösségekkel, óvodapszichológussal, az óvodán kívüli, Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Intézettel, Egészségügyi szervekkel.
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban.
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése

A megelőzés feladatai

- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és folyamatos itt tartózkodását.
- A beóvodázás segítése (a gyermekek fogadásának új elemei)
- A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.
- Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel.

A feltárás feladatai

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés.

- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése – a gyermek és környezetének aktuális állapotának figyelembe vételével. Az adatváltozások nyomon követése.
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.

A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az erélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés, teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, működtetése
- Óvodán belül gyermekvédelmi munkaközösség működtetése a segítség lehetőségeinek közös felkutatása.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermek másságát elfogadó környezet kialakítása. (befogadó intézményi légkör, gyermekközösség, szülők közössége).
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, kiemelkedő képességének felismerése, és gondozása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (adomány-gyűjtés).
- Az esélyteremtést támogató lépések szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében).
- Az óvodában való tartózkodást segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (jelzőrendszer működése, partnerségi kapcsolatok, egészségügyi szolgáltatások, szociális segítségnyújtás lehetőségei).
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése).
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása.
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal.

Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

Együttműködés a Gyermekjóléti Családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális hátterének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (pl. szülői értekezleten).

- Szükség esetén esetjelzés.
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően).
- Eseti támogatás közvetítése.
- Nyári étkeztetésben való részvétel közvetítése.
- Adományokra szorulóknak jelzése.
- A szülőkkel való kapcsolat segítése, szolgáltatás fokozása (gyermekfelügyeletben való részvétel).

Együttműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás
- A gyermekek egészségügyi, tisztasági szűrése
- Státusz-vizsgálatok alapján az iskolakészültség megerősítése
- Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése

Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

Szakmai szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése

Fejlesztési terv közös kidolgozása

- Nevelési tanácsadás

Tartalma:

- A helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése)
- Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése)
- A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése
- Logopédiai ellátás: heti 1 alkalommal
- Tehetséges gyermekek fejlesztésének segítése

Együttműködés a Kisebbségi önkormányzattal

Tartalma:

- Beóvodáztatás megvalósítása, a rendszeres óvodába járás segítése.
- Mentálhigiéniai hátrányok csökkentése, erős szokás-szabály rendszer közvetítése.

- Szociális segítségnyújtás lehetőségei keresése (adományok, hiányzó felszerelések biztosítása).
- A szülők meggyőzése a segítség családhoz illesztett megoldásainak keresése.

Sikerkritériumok

- A gyermekeket és családjukat sokoldalúan megismerjük.
- Minél korábban felismerjük a hátrányos helyzetű gyermekek problémáit, annál eredményesebben végezzük a megelőzés és feltárás, megszüntetés feladatait.
- Anyagi okok miatt egyetlen gyerek sem marad ki az óvodából.
- A szülők bizalmát megnyerjük, hiteles és folyamatos tájékoztatást nyújtunk, együttműködő tanácsainkkal segítjük a rászorult családokat, nevelési és gondozási feladatainak megoldásában,
- A hátrányos helyzetű gyermek óvodai hiányzását figyelemmel kísérjük, együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal annak megszüntetésében.
- Biztosítjuk minden évben az egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvételt.
- A gyermekek fejlettségéhez mért pedagógiai ellátást nyújtunk, esélyegyenlőség feltételeit megteremtjük, egyéni felzárkóztató munkával.
- Az óvodán belüli segítségnyújtás lehetőségeit közösen (munkaközösség) keressük, a társadalmi érzékenységet tudatosan fejlesztjük a hátrányos helyzetű gyermekek és családjuk iránt (pl. adománygyűjtést szervezünk, ill. közvetítünk, esély-rendezvényeket szervezünk).
- Veszélyhelyzetek felismerését segítjük (mesegyűjtemény, drámajáték)
- Veszélyhelyzetek kialakulását folyamatosan és kölcsönösen jelezzük a gyermekvédelmi felelősnek, és azon keresztül a gyermekvédelmi társszerveknek

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek én-képe önértékelése, lelki egészsége nem mutat komoly sérülést.
- A gyermekek teherbíró, küzdőképességük fejlődik, alkalmassá válnak, hogy megfelelő harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.
- A gyermekek képessé válnak a csoportban való alkalmazkodásra, kialakul a kompetencia érzése
- A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére.
- A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözik.
- Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékosságból adódó különbségek.

A gyermek esélyegyenlőségét és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, minden gyermek számára biztosítottá válik emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- gyermeki jogok gyakorlása révén,
- a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során,
- a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére nyújtott segítség alkalmainál,
- a csoportok kialakítása során.

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- oktatási és társadalmi integrációjának támogatása
- minőségi neveléshez való hozzáférés és az integráció biztosítása
- esélyegyenlőség növelése
- hátrányok csökkentése
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés
- az iskolába való átmenet segítése

Az óvodapedagógus feladatai

A hátránnyal küzdő gyermek számára speciális

- személyiségfejlesztő
- tehetséggondozó
- felzárkóztató
- esélyteremtő programok szervezése.

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése érdekében. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében integrációs programunk tartalmi elemeit tudatosan és mérhető eredményességgel állítjuk a nevelés folyamatába.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- a pedagógiai munka hatékonysága nő a hátránykompenzáció hatására
- egységes nevelési gyakorlat, szemlélet alakul
- a korai beóvodáztatás nő, a lemorzsolódás csökken
- az óvoda-iskola átmenet nehézségei csökkennek, zökkenő mentesebbé válik az iskolai beilleszkedés
- az eltérő háttérből érkező gyermekek tanulási kultúrához

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Szervezeti és időkeretek

Csoportszervezés elvei:

- Aránytalan terhet nem jelent az intézményben dolgozókra.
- Nem sérti az integrációs gyakorlatot, kerüli a szegregációt.
- Óvodán belül, ha a feltételek adottak, többféle csoport-kialakítási elv is érvényesülhet, amennyiben az nem sérti a helyi nevelési gyakorlat alapelveit.

A csoportalakításnál a homogén (azonos életkorúak) gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, amennyiben ezt a beóvodázott gyermekek száma lehetővé teszi, a fenti szempontok figyelembe vételével.

A csoportszervezésről évente a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt, amely lehet részleges - életkoronként, fejlettségnek megfelelő csoportközi integráció keretében megvalósuló.

Az óvodapedagógusok törekvése, segíteni a gyermekeket eljutni a lassú fejlődés átmenetnek abba az állapotába, amely által óvodásból iskolássá érnek. Nevelési hatékonyságunkat a tudatos képességfejlesztéssel – kognitív, kommunikációs – magyarázzuk, melyekhez nélkülözhetetlen a „kortársi csoporthatások”, ezért az azonos életkorú gyermekek esetében csoportok közötti átjárhatóságot biztosítjuk. Az azonos életkor nem jelenti azonban a gyermekek homogén fejlettségi szintjét. Fontos feladatunk az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztő munka, mint a felzárkóztatás, képességfejlesztés.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

2. Napirend, hetirend kialakítása

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztésekhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabadjáték kiteljesedésére megfelelő időt biztosít arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze. Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet. Így a napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek, (étkezés, gondozás, pihenés) melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, és nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak. A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben, a kapcsolatépítésben, a gyermekek önállóságának fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal és dajkákkal.

Valamennyi csoportban biztosítani kell a pihenést, az 5-7 évesek esetében minimálisra kell csökkenteni a délutáni pihenő időt. A különböző szolgáltatások ideje elsősorban a délutáni órákban szerveződik, elsősorban az 5 évet betöltött gyermekek körében.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszer megtartásával adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezze, és kötetlenebb formában biztosítsuk számukra a változatos tevékenységet.

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti-rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

2.1 Napirend /szeptember 1-től – június 30-ig/

3-4-5-6-7 éveseknek

A tevékenység kezdete - vége	A tevékenység megnevezése	A tevékenység időtartama
6.00-12.00	- gyermekek fogadása - folyamatos szabad játéktevékenység (élményszerű, elmélyült játék, együttjátás, szabadjáték) - tisztálkodás, tízóraiás folyamatosan	6 óra

	<ul style="list-style-type: none"> - projekttevékenységek játékos megvalósítása - produktumok létrehozása - játékos tevékenységszervezés - tapasztalás, tapasztalatok bővítése, rendezése - képességek fejlesztése, párhuzamos tevékenységek - levegőzés, udvari játék, séta. 	
12.00-13.00	<ul style="list-style-type: none"> - rugalmas tisztálkodás - folyamatos, önálló terítés - ebédelés közösen 	1 óra
13.00-15.00	<ul style="list-style-type: none"> - mesélés, éneklés, halk zene - ráhangolódás a pihenésre - relaxálás 	2 óra
15.00-17.00	<ul style="list-style-type: none"> - folyamatos ébredés, tisztálkodás - önálló terítés - folyamatos uzsonnázás - szabad játéktevékenység - lehetőség szerint szabad levegőn való tartózkodás 	2 óra

Napirend /július 01-től – augusztus 31-ig/

A tevékenység kezdete - vége	A tevékenység megnevezése	A tevékenység időtartama
6.00-12.00	<ul style="list-style-type: none"> - gyermekek fogadása - folyamatos szabad játéktevékenység lehetőség szerint az udvaron (élményszerű, elmélyült játék, együttjátás, szabadjáték) - tisztálkodás, tízóraiás közösen az óvoda teraszán - projekttevékenységek játékos megvalósítása az óvoda szabadtéri lehetőségeinek kihasználásával - produktumok létrehozása a szükséges eszközök szabadtéren való alkalmazásával - játékos tevékenységszervezés az óvoda udvaron és az óvoda szűkebb környezetében - tapasztalás, tapasztalatok bővítése, rendezése 	6 óra

	- képességek fejlesztése, párhuzamos tevékenységek - lehetőség szerint egész délelőtt szabadlevegőn való tartózkodás (napfürdőzés, vízfürdőzés), udvari játék, séta.	
12.00-13.00	- rugalmas tisztálkodás - folyamatos, önálló terítés - ebédelés közösen a szabadban	1 óra
13.00-15.00	- mesélés, éneklés, halk zene - ráhangolódás a pihenésre - relaxálás, pihenés (esetenként az óvoda teraszán)	2 óra
15.00-17.00	- folyamatos ébredés, tisztálkodás - önálló terítés - folyamatos uzsonnázás a szabadtéren - szabad játéktevékenység, lehetőség szerint szabad levegőn való tartózkodás	2 óra

3. Az óvodai nevelés tervezése

A tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzetiségi, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét.

Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzuk.

A nevelés tervezését a projektszemléletű óvodai élethez készült csoportnaplóban dolgozzuk ki. A nevelési tervet az egész nevelési évre készítjük el, mely tartalmazza az egészséges életmód alakításának feladatait, az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelést, és az anyanyelvi és értelmi fejlesztést és nevelést.

Az egészséges életmód alakításának feladatai:

- egészséges, biztonságos óvodai környezet kialakítása
- testápolás, egészségmegőrzés feladatai
- öltözködés, szokásalakítás
- táplálkozási szokások alakítása
- alvás, pihenés szokásának alakítása
- mozgás, testedzés igényének, szokásainak alakítása
- környezet védelme, megóvása, környezettudatos magatartás megalapozása

Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés feladatai:

- a közösségbe történő befogadás segítése
- a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás-normarendszer kialakítása
- társas kapcsolatok alakulásának segítése
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségének elfogadása

Az anyanyelvi és értelmi nevelés megvalósítása:

- anyanyelvi fejlesztés feladatai
- értelmi fejlesztés feladatai
- a játék személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése
- munka jellegű tevékenységek szervezése és irányítása
- a tevékenységekben megvalósuló tanulás feltételeinek megteremtése

A projekttevékenységeink szándéktervét hívóképekkel is megjelenítjük, melyet rajzos, színes ábrákkal gazdagítunk. A projekt pedagógiai tervében rögzítjük a projekt előzményeit, céljait, módszereit, eszközeit, munkaformáit. A képességfejlesztés feladatait három szinten tervezzük, melyeket az érzelmi-szociális, értelmi, verbális, testi képességek területén dolgozzuk ki. A projekt heti rendje tartalmazza a naponta előforduló tevékenységeket, a kínált, választható tevékenységeket / a héten aktuálisan megvalósuló projekt tevékenységei szerint/. Ide kerülnek azok a tevékenységi formák, melyek a pedagógiai programunk szerint hangsúlyosak. A projekt tevékenységeink mozzanatait és műveltségtartalmait részletesen dolgozzuk ki. Tapasztalatainkat táblázatban rögzítjük, melyek a következő területeket tartalmazzák: egészséges életmód; érzelmi, erkölcsi, szociális; értelmi; anyanyelvi; testi; családdal való együttműködés. Reflexió formájában értékeljük a projekttevékenységeinket, mely tartalmazza a kompetenciákat és indikátorokat is. Eseménytervet használunk feladataink ütemezésére. Egyéb, csoportunkkal kapcsolatos megfigyeléseinket, észrevételeinket is feljegyezzük. A nevelési év végén tapasztalatainkat elemezzük, értékeljük.

4. A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális: szószobai tevékenységek (pl.: ének zene, énekes játék, gyermektánc; mozgásos játékok, verselés, mesélés; beszélgető kör).

Mikro csoportos: mindennapos mozgás; külső világ tevékeny megismerése; verselés, mesélés; ének zene, énekes játék, gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; mennyiségi és formai összefüggések megtapasztalása;

Kooperatív: külső világ tevékeny megismerés; verselés, mesélés; ének, zene, énekes játék gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; mennyiségi és formai összefüggések megtapasztalása;

Egyéni: részképességek fejlesztése egyéni igények szerint;

Párhuzamos tevékenységek megvalósulása.

5. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

5.1 A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvodanevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

5.2 Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai:

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

5.3 Az információk rögzítését szolgáló dokumentum

Az óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése során különös figyelmet fordítunk azokra a szenzitív szakaszokra, amelyekben az egyes pszichikus funkciók érése a legintenzívebb. Az anamnézis adatlapot a szülővel való beszélgetés és a családlátogatás alkalmával szerzett információk, tapasztalatok alapján töltjük ki. A megfigyelések három időponthoz kötődnek (november, február, május), melyek az életkori jellemzők és a szenzitív szakaszokban legintenzívebben fejlődő képességeknek megfelelően tükröződnek. A gyermeket az ismételt megfigyelésekkor nemcsak az életkori jellemzőkhöz, hanem önmagukhoz is hasonlítjuk. A többszöri megfigyelés eredménye és elemzése után a lemaradás és az ugrásszerű fejlődés megfogalmazható. Ezen információk birtokában jelöljük meg a fejlesztendő területeket, illetve a területek fejlesztését elősegítő tevékenységeket, játékokat és nevelési módszereket. Ha a fejlesztés, illetve a lemaradás vagy a kiemelkedő képesség meghaladja a kompetenciánkat, akkor szakember segítségét kérjük. A szülői tájékoztatás, illetve az iskolakészültség dokumentálására készített összegzés, jellemzés a gyermekről a megadott szempontrendszer alapján készítjük el.

6. Óvodánk speciális szolgáltatásai

Nevelési időn belül:

- Gyógytestnevelés
- Hittan
- Logopédiai fejlesztés
- Képességfejlesztés

Nevelési időn túl:

- Dúdoló
- Játékos angol
- Játékos mozgástorna
- Tenisz

Pedagógiai programunk a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztését szolgálja. Nevelési időn túl is igyekszünk olyan plusz tevékenységeket biztosítani a gyermekek számára, amelyek gazdagítják érzelmvilágukat, fantáziájukat, kreativitásukat, kielégítik érdeklődésüket, mozgásigényüket.

Ezekben a tevékenységekben is törekszünk az egészséges életmódra nevelés feladatainak megvalósítására.

A játékoság hatja át ezeket a foglalkozásokat, hiszen így tudunk leginkább hatni a gyermekekre. A tevékenységek szabadon választhatók, illetve a gyermekek egyéni fejlesztését szolgálják.

Logopédia

Hetente egy alkalommal óvodánk középső- és nagycsoportos korú beszédhibás gyermekeivel utazó logopédus foglalkozik. Mikrocsoportos formában, játékos feladatokkal korrigálja a hanghibákat. Gazdag eszköztár segítségével észrevétlenül küszöbölik ki a rendellenességet. Nyelvtörőket, rövid verseket, mondókákat sajátítanak el a gyermekek.

Az óvodapedagógus feladata a szakember és a szülők közötti kapcsolattartás segítése. A szülők aktív részvételével lehet csak hatásos munkát végezni ezen a területen. Feladatunk a példaadás, beszédünk mindig érthető, tiszta és pontosan megfogalmazott legyen.

Nagycsoport végére a tisztán artikulált beszéd elengedhetetlen feltétele az iskolai tanulmányok megkezdésének.

Úszás

Minden tanévben úszásoktatást szervezünk középső- és nagycsoportosainknak, ahol úszásoktató segítségével sajátíthatják el a gyermekek az úszásalapokat. A kis létszámú csoportokban lehetőség nyílik a megfelelő fejlesztésre. A vízhez szoktatás után az úszás kezdő mozdulataival ismerkednek meg. Otthonosan mozognak a vízben, az ügyesebbek a turnus végére kezdő fokozaton úsznak, melyet utolsó napon szüleiknek meg is mutathatnak bemutató foglalkozás keretében.

Korcsolyázás

Minden év január-február hónapban a szülők igényeihez igazodva önköltséges korcsolyaoktatást szervezünk a középső- és nagycsoportos gyermekek számára. A 10 alkalmas korcsolyaoktatás alatt szakoktató segítségével végeznek játékos előkészítő gyakorlatokat, mely által egyre biztosabban mozognak a jégen.

A különböző ügyességi gyakorlatok hatására kifinomodik egyensúlyérzékük, összerendeződik mozgásuk. A turnus végére a legtöbb gyermek megtanul korcsolyázni, és megszereti e téli sportágat. Utolsó nap szüleikkel együtt korcsolyázhatnak.

Futball

Óvodánkban több éve folyik a futballedzés, mely a kisfiúk körében nagyon népszerű. Ez a labdajáték széles teret enged a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztésének. Elsajátítják a foci alapvető szabályait, a támadók és védők szerepét. A labdára való rámozduláshoz mind a kéz, mind a láb gyors reakciója szükséges. Megtanulnak térben mozogni, elhelyezkedni, egymásnak passzolni, cselezni. Fejleszti a társakkal való együttműködés és csapatszellem kialakulását.

Néptánc, népi gyermekjátékok

Dúdoló, Zeneovi

A mozgáskultúra fejlesztésének elengedhetetlen része a népi gyermekjátékokkal való ismerkedés. A dal és a mozgás összekapcsolása már kisgyermekkorban megjelenik a ringatók, altatók éneklése közben.

A zene, a mozgás, az énekes játék a gyermeki élet egyik legfőbb öröme. Azok az óvodás gyermekek, akik megízlelik a közös dal- és játék boldogságát, a későbbiekben sem zárkóznak el a néphagyományok ápolásától.

A hagyományápoláson belül megismerkednek a hagyományokhoz kapcsolódó szokásokkal, népi játékokkal. Elsajátítják a jeles napokhoz kapcsolódó találós kérdéseket, csúfolókat, köszöntőket. Megismerkednek a népművészet egyes területeivel, pl. népviselet, népi motívumok, népi mesterségek. Zenehallgatások alkalmával eredeti hangzásában ismerhetik meg a népi hangszereket. Az egyszerűbb hangszerek megszólaltatására is alkalom nyílnak (köcsögduda, citera, furulya).

Elsajátítják az alapvető tánclépéseket, formációkat. Megismerik a közös mozgás örömét. A legegyszerűbb játékoktól, a körjátékokon, kapuzókon keresztül eljutunk az egyszerű páros táncokig.

A mozgás öröme túl zenei képességeik is fejlődnek (ritmusérzék, tempóérzék, belső hallás, dinamikai érzék és a komplex zenei képességek). Mozgás közben fejlődik testsémájuk, térérzékelésük. A népi kultúra megismerésével erősítjük a gyermekek magyarságtudatát.

Angol

Nevelési év kezdetén játékos angol foglalkozásokat szervezünk a szülők igényei alapján 5-7 éves gyermekek számára. A játékos angol foglalkozások anyagát környezetünk és anyanyelvünk témáihoz kapcsolódva alakítottuk ki. A témák külön a 5-7 évesek számára havi

bontásban jelennek meg, heti egy foglalkozás keretében ismerkednek vele a gyermekek. Minden foglalkozást a játékosság és a tevékenységközpontúság jellemez.

Kezdetben egyszerűbb kifejezésekkel, színekkel, számokkal, a környezetünk tárgyainak megnevezésével foglalkozunk. Később a szókincsük gyarapodásával egyre bővül a tevékenységek köre. A közös verseléseket, mondókázásokat, énekléseket fokozatosan bővítjük, kiegészítjük mozgásos játékokkal.

A 6-7 éves korosztálynál már megjelennek a gyermekek egyéni megnyilatkozásai, a szerepjátékok, találgató játékok, versenyszerű feladatok. Gyakran hallgatunk angol nyelvű dalokat, amelyek segítséget nyújtanak a kifejezések rögzülésében. A versek, dalok szó szerinti lefordítása nem szükséges.

A szöveghez kapcsolódó mozgásokkal, bábozással, képek segítségével tartalmukat érthetővé, ugyanakkor élvezetesebbé tesszük a gyermekek számára.

Az óvodai nyelvi foglalkozások célja nem a mennyiségi tárgyi tudás, hanem a nyelv megismertetése és megszerettetése játékon keresztül.

Ismerkedés az informatikával

Pályázat útján óvodánk egy gyermekek számára kifejlesztett számítógépet nyert. Ezen a gépen nagycsoportosaink ismerkedhetnek az informatika rejtelseivel, óvodásoknak szóló játékprogramokkal.

Vallás- és hitoktatás

Intézményünk világnézetileg semleges, de tiszteletben tartjuk a szülők igényeit. Felekezeti hovatartozástól függően /szülői beleegyezéssel/ hetente egyszer vallási alapokon nyugvó foglalkozást /református, katolikus/ tart egy-egy hitoktató. Ezeken a foglalkozásokon bibliai történeteket, a szeretetről szóló imákat, énekeket sajátíthatnak el a gyermekek.

Bábozás, dramatizálás, diavetítés teszi színesebbé a foglalkozásokat, mellyel egymás tiszteletére, megbecsülésére ösztönzik a hitoktatók a kisóvodásokat. Legyenek egymás problémáira nyitottak, segítőkészek, hogy felnőve is segítő kezet nyújtsanak a rászorulóknak.

A vallásból eredő ünnepeinket jellegének megfelelően ünnepeljük (Betlehemezés, Pünkösddőlés) a Római Katolikus Templomban.

Táborozás

Óvodánk életében már hagyománnyá vált, hogy az iskolába menők két napos közös táborozáson vesznek részt nyár kezdetén. Az elmúlt években eljutottunk már Simára, Mogyoróskára, Aggtelekre, Bogácsra.

Táborozásaink célja a természet felfedezése, megismerése. A kirándulások lehetőséget biztosítanak arra, hogy még több esztétikai élményhez juttassuk a gyermekeket.

Egészségünk, erőnlétünk fejlesztése érdekében minden időnkét túrázással, felfedezéssel, játékkal töltjük. A rácsodálkozás, a felismerés még aktívabban jelentkezik ezen a két napon. Ezekkel a feledhetetlen élményekkel gazdagodva bocsátjuk útjukra a leendő első osztályosokat.

7. Hagyományaink

Egy intézmény arculatát, jellemző vonásait nagymértékben meghatározzák hagyományai. A mi óvodánk életében is fontos helyet foglalnak el az évről évre megrendezett hagyományos programok, különböző rendezvények.

A gyermekeket szeretnénk újabb és újabb élményekhez juttatni, hiszen a gyermek csak a jeles napokhoz tudja kapcsolni az idő múlását. A várakozás egy-egy ünnep előtt minden kis óvodást nagy izgalommal tölt el. A gyermekeknek a legfontosabbak a saját életéhez kapcsolódó ünnepek (pl. születés-, névnap, amit csoporton belül ünneplünk). Ünnepeink megrendezésében egyre nagyobb mértékben vonjuk be a szülőket.

Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban. A mai nemzedék fontos feladata a hagyományok, népszokások ápolása, értékeink megőrzése, továbbadása.

Intézményünk hagyományos ünnepeit négy csoportba oszthatjuk:

1. A gyermeki élet hagyományos ünnepei:

- születés- és névnap
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Nőnap
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Ballagás

A népi hagyományok körében történik:

(a jeles napokhoz kapcsolódó szokások megismertetése)

- Mihály-napi vásár
- Lucázás
- Betlehemezés
- Húsvéti szokások (népi kézműves technikával való ismerkedés)
- Pünkösdőlés

2. Nemzeti ünnepünk:

- Március 15-e megünneplése
- Október 23-a megünneplése

2.1 Településünk közösségi életét alakító programjaink:

- Városnap
- Idősek Napja
- Nőnap
- Pedagógusnap

3. A természethez kapcsolódó ünnepek:

- Takarítási Világnap
- Állatok Világnapja
- Föld Napja
- Víz Világnapja
- Madarak, Fák Napja

4. Egészséges életmódra neveléssel kapcsolatos programjaink:

- Szánkótúra
- Családi Sportdélután
- Fekete István Hét (megemlékezés névadónkról)
- Kirándulások

Takarítási Világnap (szeptember 23.)

Ezen a napon megtisztítjuk intézményünk udvarát és közvetlen környékét, összegyűjtjük a szemetet, száraz leveleket. Szeretnénk a kicsiket arra nevelni, hogy igényesek legyenek

magukra és a környezetükre, és ne csak ezen a napon ügyeljenek a tisztaságra. Ezt az elképzelésünket szolgálja az is, hogy a szülők bevonásával már hosszú ideje szelektív hulladékgyűjtést végzünk folyamatosan, nemcsak idényszerűen. Az esztétikus környezeti nevelésre mellett tudatos környezetvédelmi szempontok is vezérelnek bennünket.

Mihály-napi vásár (szeptember 29.)

Már hagyománnyá vált a települést megmozgató egész napos rendezvény megszervezése. Ezen a napon vásári hangulat uralkodik az intézmény udvarán. Mazsorettes felvonulás után az óvodások műsora nyitja a napot. Apróbb játékokat készítünk a gyermekeknek, változatos tevékenységekkel várjuk vendégeinket: gyermekeket, szülőket, nagyszülőket egyaránt.

Népi mesterségek képviselői avatnak be a kosárfonás, fazekasság, szövés, fafaragás, bőrizés rejtelseibe. Színes előadások emelik a rendezvény hangulatát: bábszínház, zenés gyermekműsor, táncműsor.

Három üstben fő a gulyás, délben minden kedves vendéget ebédre várunk. Ebéd után óvodásaink futballmérkőzésén szurkolhatunk.

Mindig nagyszerű e rendezvényünk, ennek érdekében minden évben újabb ötletekkel színesítjük programjainkat (pl. ugráló mesevár, mézeskalács díszítés, rongybaba-készítés, papírhajtogatás, arcfestés, gyöngyfűzés, agyagozás, stb.).

E rendezvényünkkel szeretnénk szorosabbá fűzni az intézmény, a család és a település kapcsolatát. A kellemes szórakozáson kívül gyermek-szülő együtt tevékenykedhet, újabb ismereteket szerezve a régmúlt kézműves mesterségekből.

Állatok Világnapja (október 4.)

Ezt a jeles napot mindig kirándulással töltjük. Ellátogatunk a környék valamelyik Vadas-parkjába. Kirándulást tettünk már a csanyiki, debreceni, nyíregyházi Vadas-parkba, ahol a vadonélő állatokkal ismerkedhettek meg óvodásaink. Természetes környezetükben figyelhetik meg az állatok táplálkozását, szokásait.

Idősek napja (október 1.)

Hagyomány településünkön, hogy az önkormányzat minden év őszén ünnepséget rendez az időseknek. Erre a napra kis műsorral, versekkel és énekekkel készülünk óvodásainkkal, nagy örömet okozva ezzel az idős embereknek.

Mikulás (december 6.)

A gyermeki élet egyik legjelentősebb ünnepe, amelyet mindig nagy várakozás előz meg. Intézményünkben csoportról csoportra jár a Mikulás, ahol meghallgatja a dalokat, verseket, amiket a kicsik tanultak. Egyenként kiosztja az ajándékokat, egy-két jó szó kíséretében. Pár éve szervezünk különleges Mikulás ünnepségeket a gyermekeknek /Mikulásvonat, Télapó – Expressz, Bábszínház/.

Lucázás (december 13.)

Hagyomány, hogy az 5 éves korosztályú óvodásainkkal Luca-napi népszokásokkal, jókívánságokkal ellátogatunk egy-két szülőhöz és az Idősek Otthonába. A kotyolás után apróbb ajándékokkal kedveskedünk az időseknek, majd közös karácsonyi énekléssel kívánunk mindenkinek jó egészséget, kellemes ünnepeket.

Karácsony (december 25-26.)

Az ünnepet megelőzően feldíszítjük a karácsonyfát intézményünkben, a csoportszobákat ünnepivé varázsoljuk. Az ünnepet megelőző héten a Római Katolikus Templomba megyünk a szülőkkel, nagyszülőkkel együtt és megtekintjük a 6-7 éves korosztály Betlehemes műsorát. A műsor után közös énekléssel fokozzuk a meghitt hangulatot, és apró ajándékkal kedveskedünk vendégeinknek.

Szánkótúra

Hagyomány már óvodánkban, hogy minden télen egy – két alkalommal (lehetőségeinkhez mérten) szánkózást szervezünk 5-6-7 éves korosztályú gyermekeinknek. Voltunk már többször Bükkszentkereszten és Miskolcon a Csanyikban.

Farsang (február)

Szintén hagyomány az intézményünkben, hogy a csoportok saját elképzelésük szerint farsangi mulatságot szerveznek. Ezen a napon a gyermekek jelmezekkel, süteményekkel érkeznek és egész délelőtt farsangi mulatozással, jelmezes felvonulással ünnepelnek. Jelmezeiket, kis műsorukat bemutatják a többi csoportnak is.

Nőnap (március 8.)

Erre a kedves ünnepre minden évben készülünk a kisfiúkkal, apró ajándékokat készítünk a kislányoknak, anyukáknak, ezzel kedveskedünk nekik. Az utóbbi években az Idősek

Klubjának férfi tagjai felkérték fiú óvodásainkat, hogy nőnap ünnepségükön kis műsorral köszöntsék ők is a néniket. Ennek a felkérésnek örömmel teszünk eleget, mivel ezzel is udvariasságra, figyelmességre neveljük a gyermekeket.

Március 15-e

Erre a napra nemzetiszín zászlót és kokárdát készítünk a gyermekekkel, feldíszítjük az intézményt is. Rövid ünnepséggel emlékezünk, meghallgatjuk a Himnuszt, közösen elmondjuk a Nemzeti dal első versszakát. 6-7 éves korosztályú gyermekeinkkel ellátogatunk településünkön található 1848-as szabadságharc emlékműhöz, ahol elhelyezzük a saját készítésű zászlókat. Ezzel is alakítjuk a gyermekek magyarságtudatát.

Családi Sportdélután

Az egészséges életmód népszerűsítését célozza a családoknak szervezett sportdélután. Közös program a gyermekekkel, testvérekkel, szülőkkel. Közös bemelegítő torna után, csapatok kialakítása, sorversenyek. Szülők – gyermekek együttes versengése. A csapatversenyek után a gyermekek, majd az apukák futballmérkőzése következik. A program zárása közös piknikezés, majd eredményhirdetés. Célunk: kapcsolatépítés a szülőkkel, csapatmunka alakítása.

Húsvét

Az ünnepet megelőzően felelevenítjük a húsvéti népszokásokat. Változatos technikákkal népi díszítő motívumok alkalmazásával készítünk különböző húsvéti jelképeket. Az udvaron nyúl- és tojáskereső játékokat játszunk. Húsvéti kalácsot sütünk, közösen elkészítjük a húsvéti tálat.

Pünkösdi

Minden évben az ünnepet megelőzően az 5-6 éves korosztályú csoportban pünkösdi királyt választunk. A gyermekek műsorral készülnek, melyet a Római Katolikus Templomban adnak elő, felelevenítve a pünkösdi népszokásokat.

Fekete István Hét

Intézményünk névadójának tiszteletére minden év áprilisában Fekete István Hetet rendezünk. A hét programjának egésze a természetről (növényekről, állatokról) a természet – és környezet szeretetéről, védelméről szól.

Programjaink között szerepelnek: nagytakarítás az intézmény udvarán és környékén, virágosítás, filmvetítés, bábelőadás, vetélkedő, kirándulás, élménybeszámoló erdésztől, madarásztól, stb. Az eddig megrendezett programunk mindegyike nagyon népszerű volt a gyermekek körében, sok tapasztalatot gyűjthettek.

Föld Napja (április 22.)

Ezen a napon nagytakarítást végzünk intézményünk udvarán és környékén. Virágokat, évelő növényeket, bokrokat ültetünk a gyermekekkel közösen, melynek fejlődését nyomon követhetjük az év során.

Anyák Napja

Nagyon fontos nap intézményünk életében az Anyák Napja. Csoport szinten kis műsor keretében köszöntik a gyermekek az édesanyákat, nagymamákat. Kis ajándékkal, virággal kedveskednek szeretteiknek.

Madarak és Fák Napja (május 20.)

Ezen a napon kirándulást szervezünk óvodánk környékére. Felkerekedünk hátizsákkal, gyalog indulunk a természet felfedezésére. A megfigyelések, szemlélődések mellett jut idő a szabad levegőn való önfeledt játéokra.

Gyermeknap

Az évek során kétféleképpen ünnepelünk ezen a napon: nagy kirándulást teszünk egy környékbeli városban, vagy pedig az intézmény udvarán szervezünk gyermeknap rendezvényt a szülők bevonásával. Sok érdekes műsor, tevékenység várja ilyenkor a kicsiket, amelybe kedvük szerint bekapcsolódhatnak. Számos ajándékkal, élményekkel lehetnek gazdagabbak ezen a napon.

Ballagás

Az iskolába menő gyermekeink ezen a napon mondanak búcsút óvodánknak, óvodás éveiknek. Műsorukon keresztül mutatják meg, mennyit fejlődtek az eltelt évek alatt. A vidámságba egy kis szomorúság vegyül, hiszen az elválás mindig borongós hangulatot áraszt. A 6-7 éves korosztályú gyermekeink három napos táborozással búcsúznak el végleg az óvodától.

Városnap

2002-ben indult ez a kezdeményezés, melynek keretében a kijelölt napon együtt ünnepel a város apraja – nagyja. Ezen a közösségformáló programon kis műsorral fellépnek a település intézményeinek növendékei, népdalkörök, néptánc együttesek, meghívott neves művészek. A mi óvodásaink tánccal szoktak készülni erre az eseményre a közönség nagy örömeire.

Sikerkritériumok

- Biztosított a gyermekek fogadásához szükséges, érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, derűs légkör, nevelési gyakorlat és eszköztár (pl. jeles tábla, személyre szóló ajándék).
- A felnőttek kommunikációja, türelmes magatartása, szeretetteljes kapcsolatteremtő stílusa modellértékű a gyermekek, szülők számára.
- Az óvodapedagógus a nevelés során mintát nyújt és alkalmat teremt a gyermekek szociális érzékenységének alakítására, az erkölcsi érzelmek gazdagítására, átélésére.
- A csoport szokás- és normarendszerében meghatározott feladatokat, a csoport dolgozói minden gyermekre vonatkoztatva – egyéni képességeit figyelembe véve –, azonosan értelmezik és alkalmazzák.
- A szűkebb és tágabb környezetről szerzett élmények tudatosan tervezettek és biztosítják, segítik a szülőföldhöz való kötődés kialakulását.
- Következetes és korszerű módszerekkel, szükség esetén szakemberek bevonásával történik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek beilleszkedési, magatartási zavarainak adekvát nevelése fejlesztése.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.
- Igényükké válik a tevékenységekben való közös részvétel és együttműködés.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Természetes társas szükségleteik kielégítése során képesek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés, a mindennapi élet szokásainak, szabályainak betartása.
- A tevékenységekben kitartóak, a megkezdett tevékenységet a megbeszéltek alapján befejezik.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.

- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

8. A szülő, a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének formái

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

A nyitottság mindenekelőtt lehetőségek megteremtése a szülők fogadására, az óvoda-család jó kapcsolatában nyilvánul meg. Intézményünk kiemelt feladata a szülőkkel való együttműködés tartalmi megújítása.

8.1 A szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködésének célja

A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával

- erősítjük a jó partneri viszonyt,
- elismerjük a befogadó nevelésben a család elsődlegességét,
- kapcsolatunkat áthatja a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadó toleráns magatartás.

Az óvodapedagógus feladatai

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciók gyakorlata érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer ismeretében.

- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modell értékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, az óvoda értékrendjének közvetítése.
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése.

Együttműködés tartalma

- Családlátogatás célja: Megismerni a gyermekek közvetlen környezetét, szociokulturális hátterét, felmérni helyét a családban, tájékozódni a család nevelési elveiről, szokásairól. (tervezett idő: óvodáskort megelőző családlátogatás kiscsoportban bemutatkozó családlátogatás, iskolába érkezése előtt és prevenciós látogatás szükség szerint.
- Befogadással biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtése. A csoportról pozitív kép kialakítása, mely meghatározza a gyermek későbbi közösségi életét, személyiségének alakulását, formálódását.
- Szülői értekezleteken az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Sor kerül a szülő véleményének, javaslatának meghallgatására és figyelembevételére (tervezett idő: nevelési év elején, félévkor).
- Fogadóóra: ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, amelyek a gyermek fejlődésével, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak (tervezett idő: kéthavonta, nagycsoportban a tárgyév február 1-ig, három havonta a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél)
- Egyéni beszélgetések: gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, befolyásolása a család erőforrásainak feltárása.
- Visszatérő családlátogatás: a családban történő problémák feltárására, megoldására, hiányzás esetén.
- Nyílt hét: a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, (teljesítőképességéről,) aktivitásáról egyúttal módjuk van társakkal való összehasonlításukra is (tervezett idő: március-április hónap).
- Közös programok: lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, normáinak, értékrendjének még jobb megismerésére,

nevelési elveink közelítésére (leendő óvodások fogadása, farsang, gyermeknap, kirándulás, munka délutánok).

- Szülő klub: A szülő klub célja a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal. Aktuális témájáról és időpontjáról minden szülőt tájékoztatunk a megvalósulás előtt.
- Napi kapcsolattartásra az óvodai napirend zavarása nélkül van lehetőség az óvodába érkezéskor, az óvoda nyitottságából adódóan ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen gyermekével kapcsolatos eseményről, fejlődésről.

8.2 Kapcsolattartás lehetősége, formája, tartalma, résztvevők

„Óvoda nyitogató” nyílt napok szervezése a leendő óvodásoknak

Beiratkozás

- személyes kapcsolat felvétel
- személyi adatok rögzítése
- az óvoda bemutatása
- betekintés a 3 évesek szervezett tevékenységeibe
- házirend átadása
- intézményvezető
- szülő
- gyermek

Családlátogatás

Megelőző családlátogatás

Visszatérő családlátogatás

- anamnézis felvétel
- a gyermekek életkörülményeinek megismerése, felmerülő problémák megbeszélése
- óvodapedagógus
- család

Óvodakezdés

Ismerkedő napok

„Vidám évnyitó”

- Anyás beszoktatás
- a bizalom kiépítése

- motiváció kialakítása a tevékenységek iránt
- óvodapedagógus
- gyermek
- szülő

Szülői értekezlet

Ismerkedő szülői értekezlet

Ismétlődő szülői értekezlet

az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése

- ismerkedés a pedagógiai programmal
- a csoport életének ismertetése
- videó felvételek az óvodai szokások bemutatására
- óvodapedagógus
- szülő

Szülői klub - aktuális a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal

- szülő
- előadó
- óvodapedagógus

Nyílt nap, hét

Vendégváró nap

- betekintés az óvoda mindennapjaiba - óvodapedagógus
- gyermek
- szülő

Fogadóóra

Háromhavonta történő fogadóóra

- szülő – óvodapedagógus személyes hangvételi egyéni problémák megbeszélése
- HH, HHH gyermekek fejlődéséről tájékoztatás
- óvodapedagógus
- szülő

Környezetvédő Projektnapok

- környezetvédelmi tevékenységek
- kísérletek, megfigyelések
- gyermek
- óvodapedagógus
- szülő

Munkadélután - játékeszközök, dramatikus kellékek, dekorációk készítése

- kellemes hangulatú beszélgetések,
- kapcsolat – bizalom kiépítése
- óvodapedagógus
- szülő

Egészségvédő Projekthét

- zenés torna, gyógyteakészítés
- gyümölcssaláta, zöldséges szendvics
- Közös mocorgó szülőkkel /gyógytestnevelés/
- Mentálhigiénés tréningek
- Egészségmegőréssel kapcsolatos tevékenységek
- gyermek
- óvodapedagógus
- szülő

Mikulásvárás - vidám hangulatú ünnepszervezés – a szülők részvételével

- óvodapedagógus
- szülő

Karácsonyi Projekthét

- közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás
- érzelmi kapcsolat mélyítése,
- gyermek
- óvodapedagógus
- szülő
- gyertyagyújtás, hagyományápolás

- sütemények készítése /mézes kalács, sült alma/
- óvodapedagógusok, szülők előadása /hangszerjátéka, éneke/

Farsang

Farsang-farka

- vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás
- maszkok, maskarák készítése
- gyermek
- óvodapedagógus
- szülő

Anyák napja – meghitt, közös együttlét, műsor, ajándékkészítés

- gyermek
- óvodapedagógus
- szülő

Gyermeknap, sportrendezvények

A családok egészséges életmódra nevelése, közös élmények, az óvodai kötődés erősítése

- gyermek
- óvodapedagógus
- szülő

Szabadidős programok

Kirándulás, könyvterjesztés, színházlátogatás, kiállítás, közös játékélmény, környezetvédelmi napok,

- óvodapedagógus
- szülő
- gyermek

Kérdőívek

Véleményláda

Hirdetőtábla

- elégedettségvizsgálat /szülőértekezlet, fórum, rendezvény/, interjú
- óvodapedagógus
- szülő

Sikerkritériumok

- Az óvodapedagógus a beszoktatást megelőző családlátogatáson ismerkedik a leendő óvodásokkal, ahol apró ajándékkal kedveskedik.
- Beszoktatási tervet készít, amely időkeretet biztosít a gyermek – szülő igényeihez igazodó, folyamatos, befogadásra.
- Az anamnézis kitöltésének körülményeit körültekintően megszervezi (kétszemélyes kapcsolatban, alkalmazza a pedagógiai interjú módszerét).
- Ismerkedő napon ismertetjük a szülőkkel a helyi program célkitűzéseit, a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációt, minőségbiztosítási gyakorlatunkat.
- Szülői értekezletek, ünnepélyek, egyéb programok időpontjáról a szülőket legalább egy héttel előbb értesítjük, de folyamatosan személyesen is közvetítjük.
- A szülői értekezletek témáiban a program értékeivel összhangot mutató szülői igényeket figyelembe vesszük.
- A szülői értekezleten elégedettségi vizsgálatot végzünk.
- Fogadóórán a csoportban dolgozó óvodapedagógusok a gyermekek fejlődéséről - egységes álláspontot képviselve – tapintatos, de hiteles tájékoztatást adnak.
- Információkat, tájékoztatást az öltöző falújságán esztétikus, figyelemfelhívó plakátokkal, kiírásokkal adunk.
- Évente szülői elégedettségi, elégedetlenségi – igényfelmérést végzünk, melynek eredményeiről a szülőket tájékoztatjuk.

9. Az óvoda kapcsolatai

Fenntartó:

Intézményünk fenntartója Alsószolca Város Önkormányzata, mellyel a kapcsolatot az intézményvezető tartja. A fenntartó meghatározza munkánk feltételeit és – a tanügy-igazgatási feladatok révén – annak rendjét is. A kapcsolat egyfelől hivatali, másfelől támogató, segítő jellegű.

Szemünk Fénye Alapítvány:

Óvodánknak 1993. óta saját alapítványa van. Alapítványunk segítségével tudjuk rendezvényeink színvonalát emelni, nevelőmunkánkhoz szükséges eszközök minőségét javítani. A pályázati felhívásokat figyelemmel kísérjük, rendszeresen pályamunkákat adunk be, melyekkel szép sikereket értünk el (Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány, Maholnap Magyar Jóléti Alapítvány, Környezetvédelmi Minisztérium, Phare-

program, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Nemzeti Civil Alapprogram, B.-A.-Z. Megye Közoktatásáért Közalapítvány). Az így nyert összegekkel sok élményt, lehetőséget tudunk biztosítani óvodásaink számára.

Nemzetiségi Önkormányzat:

- együttműködés hátrányos helyzetű családokkal, segítségnyújtás
- óvodai rendezvényekre való meghívás

Herman Ottó Általános Iskola és AMI:

Az intézmények közül a legszorosabb kapcsolatban a Herman Ottó Általános Iskola és AMI-val állunk, mivel óvodásaink nagy többsége itt kezdi meg első osztályos tanulmányait.

Kapcsolattartásunk az alábbiakban nyilvánul meg:

- a gyermekek megismerése érdekében a tanítók év vége felé meglátogatják az óvoda nagycsoportosait
- közös szülői értekezletet tartunk a szülők tájékoztatása érdekében
- nagycsoportosainkkal ellátogatunk az első osztályosokhoz
- volt óvodásainkat meghívjuk óvodai ünnepélyeinkre
- jeles napok eseményeire más intézmények gyermekeit is szeretettel várjuk
- pedagógiai napok évente, és más közös továbbképzések

Közművelődési intézményekkel is kapcsolatban állunk:

- bábszínházba rendszeresen megyünk
- könyvtárba évente legalább két alkalommal ellátogatunk
- a Közösségi Házban szervezett programokon aktívan részt veszünk

Egészségügyi szakszolgálatok:

Gyermekorvos, fogorvos, védőnők segítik egészségnevelő programunk megvalósítását.

- rendszeres szűrővizsgálatokat végeznek
- tanácsokkal látnak el bennünket
- óvodánk tagja az Egészséges Óvodák Nemzeti Hálózatának

Pedagógiai szakszolgálatok:

- Miskolci Nevelési, Logopédiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet
- Alsószolca-környéki Gyermekejöléti Intézményfenntartó Társulás Gondozási Központ

Idősek Napközi Otthona:

Ápoljuk a korábban kialakított kapcsolatot, meghívjuk őket rendezvényeinkre (Mihály – napi vásár, Betlehemezés, Anyák napja), mi is ellátogatunk hozzájuk (Lucázás, Nőnap, Idősek napja).

Egyházak:

Előzetes szülői felmérés és hozzájárulás után intézményünkben a Református és a Római Katolikus Egyház szervezésében hit- és vallásoktatás történik heti egy alkalommal játékos formában a nagycsoportos gyermekek részvételével.

Minden évben karácsonykor a betlehemes játékunkat a Katolikus Egyház templomában tartjuk. Rendezvényeinkre az egyházak képviselőit meghívjuk.

A határon túli kapcsolatok:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik és - lehetőség szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Testvértelepüléseink: Pelsőcz, Szentmáté.

VII. GYERMEKI TEVÉKENYSÉG FORMÁK

A gyermek tapasztalatait, élményeit, ismeretanyagát sokféle tevékenység közben sajátítja el. A gyermeki személyiségfejlődésnek fontos meghatározója a játék fejlődése.

A gyermek alapvető tevékenysége a JÁTÉK. A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett, irányított játék. Programunk a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének, a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt, és napirendünkben a játéokra jut a legtöbb idő. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játék a spontán tanulás színtere, a gyermek pszichikumát, kreativitását, tájékozódását fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. A gyermek, játék közben tapasztalatokat szerez, információt ad önmagáról, ismereteiről, beszédkészségéről, szociális és értelmi fejlettségéről. Óvodánkban a szabad játék dominánsan érvényesül.

A játéktevékenységen olyan játékot értünk, amelyben az óvodás gyermek maga kezdeményez játékot, vagy társakkal játszik egy képzelt szituációt, felosztva a szerepeket és megalkotva a játékszabályokat.

1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon és hosszantartóan ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játéktevékenység már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítő, kezdeményező lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre

gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, megfigyelőképessége, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata.

Az érzelmi akarati élet tulajdonságainak, a társas kapcsolatok alakulásának, a társas szükségletek kielégítésének legfontosabb formája a játék. A játék során fejlődik a gyermek érzékelése, észlelése, képzelete, gondolkodása, kreativitása. A játékba ágyazódik a mozgás, a testséma, a percepció fejlesztése és az én – megismerése.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermek fantáziáját segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata a megfelelő hely és idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában biztosítani kell a játék túlsúlyának érvényesülését.

A játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia az óvoda napirendjében és időbeosztásában is.

A játék célja

- Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó örömteli játékban megélt tapasztalatok birtokában gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái.
- A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti, a gyermek egyéni vágyainak kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakoztatását, közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülővel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése
- Inger gazdag, kíváncsiságot keltő mobilizálható játéktér, környezet kialakítása, a játékok elérhető helyen történő elhelyezése
- Az eltérő életkoronként megjelenő, a különböző kultúrákban előforduló játékfajták és azok tartalmának, eszközeinek változtatása, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele
- Játékirányítást segítő (szabad, irányított játék) pedagógiai, pszichológia szakértelem, módszertani kultúra gazdagítása.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.

- A játék közbeni normák közvetítésével az iskolai beilleszkedéshez szükséges lelki, szociális érettség közvetett segítése.
- Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, nyugodt légkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdés, a közlésvágy motiválása.
- A szabad játék és játszótárs biztosítása, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, (differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása) a szülők szemléletformálása

A játék tartalma

A fejlesztési feladatainkat meghatározzák

- A korosztály általános pszichikai sajátossága: Fontos a gyermekek mozgásfejlettségének (manuális képességének) észlelésének, érzelmi, akaratilag életének gondolkodási jellemzőinek ismerete.
- Az egyéni fejlettség és érdeklődés: Fontos tudni, hogy a gyermek a fenti területen milyen szinten áll, hiszen a fejlesztő munka ennek ismeretében tervezhető meg.

A nevelési gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg

- A gyermekek szabad játékát, melyhez az óvónő (közvetett) módon kapcsolódik.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett (irányított játék) nevelési célzatú, tanulási tartalmat, hordozó játéktevékenységet, melyben a gyermekek önkéntes alapon vehetnek részt.

Különböző játékfajták

Nevelési gyakorlatunkban valamennyi játékfajta jelen van: gyakorló, konstruáló játék, szimbolikus és szerepjáték (barkácsolás, bábozás, dramatizálás), szabályjáték. A játékfajták a játék tartalmához, valamint a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodnak. A játék korcsoporton belüli fejlődése lineáris, a korcsoportonkénti egymásra épültség szempontjából a koncentrikusság figyelhető meg. A játék pedagógiai pszichológiai ismerete szükséges ahhoz, hogy a gyermek önkéntessége és a tudatos nevelői hatás érvényesüljön. Ismernünk kell, hogy a gyermek milyen fajta játékot játszik, milyen szinten áll s milyen szerepet tölt be játék közben.

Az óvodapedagógus nevelési célzattal kezdeményezett játéktevékenységét gazdagítják a drámajáték típusai, melyek megjelennek a különböző játékfajtákban, és ezek beépülnek a gyermeki játékba.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

- nyugodt légkör
- idő
- megfelelő hely
- eszközök
- élmények, tapasztalatok
- irányítás

Sikerkritériumok

- Biztosított a szabad játék elsődlegessége, önkéntessége és önállósága
- Az óvodapedagógus játékirányítására (szabad – irányított) jellemző a gyermek szükségleteit figyelembe vevő, követő, kiváró játéktámogató magatartásmód
- Változatos élményszerzési és tapasztalatszerzési lehetőségek teremtésével biztosított a játéktémák gazdagítása
- A gyermekeknek megfelelő játéktér áll rendelkezésre /csoportszoba, folyosó, öltöző/ az óvoda helyiségeiben és az udvaron és azt a gyermekek szabadon alakíthatják
- A csoportszobákban biztosítottak az egyes játéktípusokhoz szükséges eszközök, kellékek
- Az egyes tevékenységekhez igazított helyszínek /mesesarok, zenesarok, ábrázolás eszközei/ várják a tevékenység iránt érdeklődő gyermekeket
- Az óvodapedagógus gyermekek érdeklődéséhez, életkori sajátosságaihoz, differenciált fejlettségéhez igazodva fejleszti a játékeszközöket
- Az udvari játék szervezésekor az óvodapedagógus megteremti a változatos játéktevékenység feltételeit
- Az óvodapedagógus játéktevékenység során engedi kibontakozni a gyermek fantáziáját és képes a további ötletadásra
- Az óvodapedagógus játékkal mintát ad a játékok helyes használatára és a gyermekek aktív közreműködésével a játékok elrakására.
- Az óvodapedagógus játékidő alatt a gyermeki személyiség megismerése céljából megfigyeléseket végez, melynek eredményeit ismerteti a szülőkkel, javaslatot tesz, a játékok használatához.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémát folytatni, azt együttesen szervezni

- Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus-szerepjáték, melyben a gyermekek képzelete, szervezőkészsége, alkalmazkodó képessége empátiás készsége és kommunikációs képessége fejlődhet.
- Szabályjátékokat önállóan szerveznek, képesek az együttműködésre, alkalmazkodnak a szabályokhoz.
- Építményekben, konstruáló tevékenységükben tükröződik a kreativitás.
- Ismert meséket dramatizálnak, báboznak
- Viselkedési kultúrájukban megjelennek az udvarias kifejezések használata

2. Mozgás

A mozgás fejlődését a születéstől a kisgyermekkorig általában figyelemmel kísérik, fontosnak tartják. A járás megtanulása után azonban már kevesebb figyelem irányul erre a területre. Programunkban centrális helyet foglal el a mozgásnevelés, amely a fejlesztés alapjául szolgál. Alapvetőnek tartjuk a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követését, megsegítését, regisztrálását. A fejlődést segíteni ugyanis, csak a meg lévő szinthez igazodva lehet. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik, csont és izomrendszere, alakulnak mozgás koordinációi, testi képességei, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai, észlelési funkciói. Számunkra az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztal mozgás és tevékenység útján. A tanulási zavarok kialakulásának megelőzésében kulcsfontosságú a széleskörű mozgásfejlesztés.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

Mozgás célja

- A rendszeres mozgás, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése során megalapozódik a mozgás szeretetére épülő egészséges- életvitel és életmód

Az óvodapedagógus feladatai

- Rendszeres, mindennapi mozgással, az egészséges életmódot erősítő tevékenységek biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése, edzése.
- A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.

- Nevelési feladatok megvalósításához, mozgásos tapasztalatok, tervezése és a mindennapi gyakorlati megvalósítása.
 - A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása.
 - Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése.
 - Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.
 - Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése, a hátránnyal küzdő gyermekeknek. (gyógytestnevelő és fejlesztőpedagógus mikrocsoportos tevékenysége).
 - Biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
 - A szülőkkel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembe vételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, illetve közös mozgásos programok szervezése
- A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A szabad játék tevékenységén, a testnevelési foglalkozáson túl jelen van a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapszik szókincsük.
- A konkrét, mozgásos tapasztalatok beépülése segíti az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődését. Hatása szociális képességek fejlődésére
- A saját testéről szerzett tapasztalat és a mozgásos képességeinek megismerése, a mozgás feletti kontroll kialakulása segíti az „én tudat” fejlődését a „szociális én” erősödését. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulását.
- A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakkal végzett együttmozgás segíti a gyermek én-határainak megismerését, a másik észlelését, fejlődik önfegyelmük, önuralmuk, együttműködő, kooperáló képességük és toleranciájuk.
- Programunkban a mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A mozgásfejlesztés fő feladatait – a nagymozgások, szem-kéz-láb

koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését – természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.

A mozgásfejlesztés tartalma

Óvodánk mozgásfejlesztő programja kiemelten az alábbi területeken valósul meg:

- a) a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- b) a szervezett mozgások alkalmával,
- c) mindennapos mozgás (egészségfejlesztő testmozgás),
- d) differenciált mozgástevékenység során.

Mozgásfejlesztés a szabad játékba

Valamennyi szintéren fontos a feladat természetes mozgáskedv megőrzése, felkeltése és a mozgásigény kielégítése, valamint a motiváló, mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása teremben a szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában.

3 - 4 éves korban:

A nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, ezért leginkább a csúszáshoz, kúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz, guruláshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk (csúszda, létra, Greiswald egy-egy eleme, tornaszőnyeg, asztalok, székek).

4 - 5 éves korban:

Nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció. Mindezt jól szolgálják a célba dobó játékok (kugli, ugróiskola, ugrókötél, labda). Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése (hinta, füles labda, lépegető, forgó korong stb.)

5 – 7 éves korban:

A finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére. Pl.: ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, gyöngyfűzés, építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás, stb. A gyermekek felügyeletének biztosítása mellett használjuk fel a mozgásos tevékenységekre az öltözőt és a fejlesztő szobát is.

Óvodánk kitűnő belső és külső sajátossága feltételeinek megléte lehetővé teszi a szabad mozgásforma önálló és célzott gyakorlását, kipróbálását. A mozgásos tevékenységekhez a

csoportszobát a belső folyosót, a teraszt is alkalmassá tesszük, a könnyen mozgatható bútorok átrendezésével mozgásösztönző szerek biztosításával (asztalok, székek, mászóókák, billenő hinta, füles labda, stb.)

Tágas tornatermünknek óriási a jelentősége napi életünk során a mozgásfejlesztésben, a napirendünk célszerű kialakításában. Óvodapedagógusaink ismerik egymás időbeosztását, és ennek függvényében igyekeznek minden lehetőséget kihasználni a gyermekek optimális fejlesztésére.

Nagy területű udvarunkon a természetes anyagból készült több funkciós fa mászóka, csúszda, fa kötélletra, illetve az ezeket kiegészítő tornaszerek, jól szolgálják a testi képességek fejlődését, mozgásuk összerendezettségét, sok lehetőséget biztosítanak mozdulataik kipróbálására, téri tapasztalataik megszervezésére.

Fontos eszközként tartjuk számon az egyensúlyi helyzet keresését igénylő kerékpárokat, rollereket, valamint a ritmikus mozgást biztosító mérleg hintát, billegőket, hintákat. A sokoldalú képességfejlesztés céljából engedjük a gyermekeket fára mászni. Tervezzük a sport udvarrész továbbfejlesztését, ahol felügyelet mellett a sokoldalú mozgásfejlődést elősegítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, egymást tiszteletben tartani. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Az óvodapedagógus tudatosan szervezze a fejlesztési feladatokat. Az udvaron minden gyermek csoportjától független, érdeklődésének megfelelően csatlakozhasson bármelyik óvodapedagógus, vagy gyermek által kezdeményezett mozgásos játékhoz, feladathoz (kivétel a kiscsoportos gyermekek). A feltételek birtokában fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket a sport – és a manipulációs eszközök használatára.

Bekapcsolódunk a gyermekek által szervezett és kezdeményezett játékokba, ha ezt igénylik, ötleteinkkel fejlesszük tovább. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Elsődleges tennivalónk az óvoda helyiségeinek (csoportszoba, öltöző, folyosó, fejlesztő szoba, terasz, udvar) további mozgás centrikus berendezése, fejlesztése, (Kerékpárok, kerékpárút, fák közé feszített kötéllétra, mászóka, Vesco-készlet, célba dobó, képességfejlesztő játékok).

Az udvari fajátékok, játékeszközök EU-s szabványoknak való megfeleltetése megtörtént, a játékok alatti felszín aprókavicssal, gumilappal történő befedése megvalósult a balesetveszély elkerülése céljából. Felülvizsgálatuk folyamatos.

Meggyőződésünk, hogy a rendszeres mozgás során fejlődnek a gyermek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

Mozgásfejlesztés a szervezett mozgások alkalmával

A tevékenységek levezetésénél maximális lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgáselemeket. Differenciált feladatok adásával segítsük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb feladatokat. A mozgás kivitelezését segítő utasításokat a feladat végzése alatt többször ismétljük, az értékelést, ellenőrzést egyszerre végezzük. Megmutatjuk a helyes mintát. Ösztönözzük őket az esztétikus, pontos mozgásra. Fontos szempont a mozgások szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázzanak. A szervezett mozgások rendszerét megújítottuk. Az eddig megszokott „főgyakorlati” felosztástól (tornavonatkozású, atlétikai vonatkozású gyakorlatok, stb.) eltérően, nekünk a gyermeki fejlődés, érés sajátosságait és folyamatát kell néznünk és a konkrét sportágakra való felkészítés érdekében, kell alapoznunk. A sokoldalú mozgástapasztalat, alapvető mozgáskészségek, mozgásformák megismerése, a testi képességek kibontakoztatása mellett a gyermekeknek sok mozgásos játékra van szükségük.

Mindezek mellett a mozgások tartalmában és gyakorlatában a komplexitást is érvényesítjük. Gyakorlattá vált, a nagycsoportos korosztály esetében a testnevelési játékokat ismétlő foglalkozás, és a rendgyakorlattal, főgyakorlattal tervezett tevékenységek váltakozása. Az azonos életkorú gyermekek, ill. az azonos képességű gyermek együttes mozgásos tevékenysége, integrációs tevékenységek keretében.

A mozgás műveltségtartalma

- játékos járás, futás, ugrás, dobás gyakorlatok és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges mozgás játékok,
- játékos támasz gyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás, bújás, gurulás hossz tengely körül, átfordulások, tarkóállás, kéz állási kísérletek), gyakorlására szerkesztett mozgásos játékok,
- játékos függés, egyensúly, labda gyakorlatok (kézzel, lábbal) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges mozgásos játékok,
- játékos emelések, hordások, küzdő gyakorlatok (húzások, tolások) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges mozgásos játékok, versengések,

- játékos mozgás a szabadban (görcsolyázás, rollerezés, kerékpározás, csúszkálás, szánkózás, kuglizás...),
- játékos testtartásképző – javító és lábboltozat süllyedést megelőző javító gyakorlatok (kúszás előre és hátra, hason és hátton, labdadobás hason fekvésben, célba és társnak),
- játékos, zenés – mozgásos önkifejezés (táncos és népi játékok, gyermek néptánc alapok)
- játékos légzési gyakorlatok.

Óvodánkban alapkérdésnek tekintjük a sport, tornaszerek és kézi szerek folyamatos bővítését, amelyek magukban hordozzák a játék és a szervezett mozgás anyagának gyakorlati lehetőségét. A kézi szerek segítségével – tornabot, kendő, szalag, szalagos bot, buzogány, labda, babzsák, karika – végzett gyakorlatok, a különböző fogásmódok, forgatások, emelések, dobások, stb., mind jól szolgálják a finom mozgások kialakítását, a téri irányok gyakoroltatását, az oldaliság tanítását, segítik a kéz fogóizmmainak erősítését.

A tudatos fejlesztési céllal tervezett nevelői munka eredményeként minden gyermek láthatóan, mérhetően magasabb fejlődési szintet ér el a korábbihoz képest.

Sikerkritériumok

- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségeket biztosítunk a mindennapos mozgásra.
- A sokoldalú mozgásfejlesztés érdekében kihasználjuk óvoda sajátosságaiból adódó lehetőségeket (csoportszoba, folyosó, öltöző, terasz, udvar).
- Folyamatos a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése.
- Megismertetjük a gyermekeket a mozgásos játékeszközök biztonságos használatával, (elégleges, de szükséges) szabályokkal.
- Gazdag játéktárból gyakran alkalmazzuk a különféle páros és egyéni labdajátékokat, és népi, ill. helyi gyűjtésű játékokat
- Tudatosan fejlesztjük a kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességeket
- Lehetőséget teremtünk a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére.
- A prevenció tornát szervezünk az arra rászoruló gyermekeknek
- Bevonjuk a szülőket mozgásos tevékenységekbe (egészségvédelmi nap, sportnap).

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékban

- A gyermekek mozgása összerendezett, kialakult a nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50 – 100 m távolságot kitarthatóan végig futni.
- A természetes mozgások (csúszás, kúszás, mászás, dobás) technikáit ismerik
- Tudnak helyben labdát pattogatni.
- A különböző verseny játékok, ügyességi játékokban betartják a szabályokat.
- Képesek alkalmazkodni társaikhoz, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.

3. Verselés, mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek, régi értékeket, hagyományokat közvetíti a gyermekeknek a maga sajátos szóhasználatával, stílusával a népi, klasszikus és kortárs írói eszközök gazdagságával.

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást is kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, közben belső képi világot jelenít meg. A belső képalakítás folyamata az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A verselés, mesélés célja

- Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul a gyermekek mesék, versek iránti érdeklődése, megalapozódik az irodalomszeretet.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által fejlődik a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása, és a biztonságos önkifejezés.

Az óvodapedagógus feladatai

- Oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető.
- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása

- Népi, klasszikus és kortárs multikulturális, interkulturális irodalmi, esztétikai élmények közvetítése, hagyományok ápolása
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés
- Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket. A mese képi és konkrét formában esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlesztése.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolása.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- Tehetség gondozó műhely működtetése
- A feltételek megteremtése

Az irodalmi nevelés minden nap jelen van az óvodában. Megfelelő hely (mesesarok, meseszoba) biztosításával, mesepárnák elhelyezésével, gyertyafénynél kezdődik a mese. A mesét egy héten keresztül hallhatják a gyermekek, és azt követően történik a dramatizálás.

A verselés, mesélés tartalma

A verselés, mesélés a gyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, létszükséglet, olyan érzelmi, értelmi és erkölcsi értékeket közvetít, amely megalapozza a gyermek pozitív személyiségjegyeit.

Fontos szempont, hogy magas szintű irodalmi élményt nyújtunk a gyermek számára. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mese – versmondás lényeges elemeit – metakommunikációs eszközöket (testbeszéd, tekintet) az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek. Alkalmazza a drámajáték elemeit, az ismerkedő játékokat, a csoportépítő játékokat, amely során saját emlékeik, képzeletük alapján élik át a gyermekek a helyzeteket, szituációkat. Követelmény, hogy az óvodapedagógus – verselés, mesélés tevékenység során – emlékezetből meséljen, verseljen (kivételt képeznek a folytatásos történetek, pl. alvás előtt). Olyan feltételeket teremtsünk, hogy a mese – vers tevékenységen minden gyermek részt vegyen.

Mondókák

- altatók,
- hintáztatók,
- ujjkiszámolók,
- höcögtetők, simogatók
- környezetről, időjárásról, az évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségekről,
- tárgyakról, állatokról
- kiszámolás, tréfás mondókák, párválasztók,
- találós kérdések, közmondások

Versek

- rövid versek állatokról, természetről, ritmikus mozdulatokkal kísérvé
- kiolvasók, vidám, groteszk, humoros témái: évszakváltás, természet szépségei
- gyermekek élményeihez kapcsolódó versek,
- ünnepek, hagyományok, jeles napok

Mese

- rögtönzött történetek, láncmesék
- állatmesék,
- népmesék,
- párbeszédes és elbeszélő történetek
- népköltészet,
- tündérmesék, tréfás verses-, mű mesék,
- folytatásos mesék,
- elbeszélő történetek,
- önálló mesebefejezés, önálló mesekitalálás

Dramatizálás

- Állatok hangjának, mozgásának utánzása
- Állatmesék párbeszédeinek eljátszása, kedvelt epizódok feldolgozása
- Hosszabb történetek, saját készítésű díszletek felhasználásával, szerepek önálló elosztásával.
- Drámajáték alkalmazása.

Bábozás

- Az óvodapedagógus bábjátéka, ujjbáb használata, síkbábok önálló használata
- Önállóan bábozzanak, saját készítésű bábokat is használjanak (zsákbábok, kesztyűbábok)

Sikerkritériumok

- A verselés, mesélés tevékenységhez biztosítjuk a megfelelő helyet (mesesarok, mobilizálható mesekuckó, mesepárnák) és a nyugodt légkört (gyertyafény, gyertyák elhelyezése,).
- Az irodalmi anyagot népi, klasszikus, kortárs irodalmi és művekből az évszaknak megfelelően választjuk ki, és érvényesül benne a pedagógiai és módszertani tudatosság.
- A (2,5) 3-4 éveseknél dominál az ölbéli játék (hintáztatók, lovagoltatók, göcögtetők, simogatók).
- A mese feldolgozása a hét valamennyi napján folyamatos, 6-7 éveseknél dominál a mese dramatikus feldolgozása.
- Játékidőben elegendő bábót, dramatikus játékhoz megfelelő eszközt biztosítunk a gyermekek részére.
- Gyermekek és az óvodapedagógusok dramatizálása, bábozása teszi az ünnepnapokat színeesebbé.
- A gyermekeket önálló mese-, versalkotásra ösztönözzük.
- Az óvodapedagógus emlékezetből mondja a mesét és verset. (Kivétel csak az alvás előtti folytatásos mesék).
- A csoportban dolgozók kommunikációja, beszédmintája példaértékű.
- A Közösségi Házal való együttműködés során könyvtárlátogatások szervezésünk a csoportnak a szülők részvételével.
- Irodalmi művek, kulturális programok ajánlása a szülőknek folyamatos.

- Szülői fórumokon, szülői klub szervezésekor hangsúlyozzuk a mesélés szerepét a gyermeki személyiség fejlődésben
- Az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés különösen a nyelvi hátrányos helyzetű gyermekek esetében érvényesül.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rímeket.
- Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.
- Képesek saját vers és mesealkotásra, összefüggő mese, történetek kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére kifejezésére.
- Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.
- A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.

4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

- Az örömet adó ölbéli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, a kortárs művészeti alkotások által alakul, a zene iránti érdeklődés, formálódik a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság.

Az óvodapedagógus feladatai

- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, fejleszti gondolkodásukat és kommunikációs képességeiket.
- A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának), kreativitásának fejlesztése, énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével.
- A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelem gazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).

- Az énekes játékok eszközeivel különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.
- Az önkifejezés újabb lehetőségének felkínálása a zenei improvizációra való ösztönzés (mozgás rögtönzése zenére, dallam, ritmus variációk kitalálása).
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye szerinti zenei nevelés, speciális szakember és programok segítségével.
- Tehetséggondozó műhely működtetése.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

A zenei nevelés programja minden csoportban az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével tervezett tevékenység. A zenei anyag feldolgozása Kodály Zoltán irányelvei és Forrai Katalin szakmai útmutatása alapján történik.

A program, zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- népi mondókák, ölbéli játékok
- pentaton hangkészletű 6 hangterjedelmű népi dalos játékok,
- a zenei átélést segítő, kreatív mozgások,
- hangulatokat, érzelmeket közvetítő zenehallgatás, dalanyag
- a készségfejlesztés zenei elemei
- hangszeres előadások

A zenei anyag kiválasztása, tervezése az évszak és az ünnepkör figyelembevételével történik. A zene, mint az önkifejezés egyik eszköze állandóan jelen van a nap folyamán, melynek során nagy gondot fordítunk az élő befogadó zenei tevékenységre, sokszori gyakorlására, s az ehhez kapcsolódó, szép, esztétikus mozgásra.

Az ölbéli játékok helye szerepe a beilleszkedési időszakban jelentős és a mindennapokban gyermekek közösségi nevelésében fontos szerepet tölt be.

Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így pl. dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül.

Fontos szempontnak tekintjük az óvónő pozitív mintaadását, a helyes artikulációt és a tiszta éneklést.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek:

- spontán játék közben, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység által
- tanulás szervezeti formája: tervszerű, kötött forma, hetente két alkalommal a sószóban.

A kezdeményezések kapcsán mindvégig törekszünk a gyermek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására. Lehetőséget teremtünk egyszerű táncos lépések gyakorlására, mint pl. körben járás, ringatózások, rugózások, mely a gyermekek harmonikus mozgását segítik elő.

Éneklés közben beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, beszédtechnika fejlesztésére, fogalomalkotás, szókincsbővítés, beszédhibák javítására is lehetőség nyílik.

Sikerkritériumok

- A zenei anyag feldolgozása Forrai Katalin és Kodály Zoltán irányelvei és szakmai útmutatásának figyelembevételével történik.
- A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának) kreativitásának fejlesztése örömteli zenei tevékenység által valósul meg.
- A játékok hangulatának megteremtéséhez, esztétikus motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítottak.
- Tervezéskor figyelembe vesszük a csoportok összetételét, a gyermekek képességeit, a kortárs művészeti alkotásokat, lakóhelyünk hagyományait, népi játékokat és az évszakokat.
- Az anyanyelvi nevelés feladatai gyakran megvalósulnak az ének zene, énekes játék területén
- Jó idő esetén a tevékenységet a szabadban tartjuk.
- Zenei élményszerzésre lehetőséget adunk, ritmushangszereket használhatják.
- Személyiségünkkel (mintaadás, helyes artikuláció, tiszta éneklés) segítjük a zenei érdeklődés kialakulását.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Ismernek 10-15 mondókát, 20-25 különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, mūdalt.
- A gyermekek bátran, egyénileg is tudnak mondókázni, énekelni.
- Szívesen és örömmel vesznek részt énekes játékokban.
- Ismerik a zenei fogalom párok jelentését.
- Képesek érzékeltetni az egyenletes lūktetést, a motívum hangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni.
- Felismerik a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részletekről.
- Próbálkoznak az improvizálással.
- Képesek dallambujtatást végezni.

- Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.
- Képesek élvezettel, figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni a zenei bemutatásokat.

5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az emberismereteinek döntő részét vizualitás, látás által nyeri. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánzás, gyakorlás segítségével. A látás sajátos gondolkodás. Ismeretek, gondolatok lejegyzésének első lehetősége, az ábrázolás a vizuális nyelv egyik formája. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Óvodásaink számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, mely során a gyermek „sémákat”, vagy másképpen szimbólumokat használ. A „sémák” alapformák, amelyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak. A papíron nyomot hagyó rajzeszközök (ceruzák, tollak, zsírkréták, stb.) a funkció öröm érzését keltik a firkáló gyermekekben. A különböző motívumok szabad kombinálásával jut el a gyermek a formákig, majd a kompozíciók megalkotásáig. Amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

Az ábrázoló tevékenység célja, nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, vagy annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő „mű” jelzés a gyermek ismereteiről, érzelmi életéről, kezűgyességének fejlettségéről.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására, a tehetségek bátorítására.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

- Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése, örömteli alkotóléggör kialakítása.
- Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatos gyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenységszervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.

- A belső képek gazdagítása gyermeki ábrázolás ösztönzése, változatos lehetőségek felkínálásával.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása, fejlesztése a népi motívumok alkalmazásával.
- A gyermeki élmény- és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés és önértékesítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése.
- Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: (pl. megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókinccs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése).
- Az ábrázolási tevékenységében lassan fejlődő, (diszgráfia tüneteit mutató) gyermekek egyéni fejlesztése, folyamatos jelzés a szakemberek felé.
- Tehetséggyondozó műhely működtetése

Fontos az ábrázoló tevékenység fejlesztésében:

- a technikák megismertetése, gyakorlása 3-4 éves korban, bővítése a többi életkorban.
- témánként több technikai megoldás felkínálása, feltételeinek biztosítása a kreativitás fejlesztése és a változatosabb gyakorlás érdekében,
- élményre alapozott, jól kigondolt témaválasztás
- a vizuális nevelés komplex beillesztése a nevelési rendszerbe

A fejlesztés tartalma

Az ábrázolás anyagaival, technikáival, szokásaival való ismerkedés – firkálásból kibontakoztatva – elsősorban a gyermekek élményihez kapcsolódó egyénileg választott témák kifejezése. Pozitív kapcsolat kialakítása az ábrázoló tevékenységgel.

Az ábrázolási technikák tanítása, gyakorlása. A gyermekek személyes élményeinek, elképzeléseinek a hozzájuk közel álló személyek, természeti tárgyaknak, eseményeknek, képi, plasztikai kifejezése. A megfigyelt, feldolgozott jelenségek ábrázolása emlékezet, megfigyelés alapján. Alkalmi ajándékkészítés együttesen, díszítések. A közvetlen környezet ápolása, rendezése, díszítése együttesen és önállóan.

A fejlődés a részletgazdagságban, a dolgok bonyolultságában és a készítés tervszerűségében fedezhető fel.

5.1 Építés

- Különböző formák rakosgatása, játék közben – egyenes vonalban, tetszés szerinti alakzatban
- Térbeli alakzatok (toronyok, kerítés, kuckó) építése együttesen.
- Évszakoknak megfelelően, homok, hó használata az építésben.
- Tér alakító tevékenység - székekből, takarókból építő elemekből.
- Nagy térbeli alakzatok (nyitott- és zárt körök, „kapuk” egyenes és kanyargós sorok) formálása a mozgásos játékok során.
- Kisebb-nagyobb formacsoportok, építmények (várak, udvar, szobák, alagút).
- Közös munkával makettek, térrészek berendezése (orvosi rendelő, bolt).

5.2 Plasztikai munkák

- Különböző formák, tárgyak gyurkálása, formálgatása, díszítése.
- Termékek gyűjtése séta közben (csoportosításuk: színük, nagyságuk, formájuk szerint).
- Képlékeny, könnyen megmunkálható anyagok használata (homok, hó, gyurma, papírok, termékek, fonalak, fadarabok, gallyak) tapasztalatuk az anyagok viselkedéséről (képlékeny, formálható: nyomkodva, ütögetve, tépve, gyűrve).
- Termékek, tárgyak gyűjtése, összehasonlítása.
- Emberalakok, állat és játékfigurák mintázása, főbb részformák érzékeltetése.
- Ajándékok, játékok készítése, szerkesztő, összerakó munkával.
- Díszítések (népi motívumok).
- Könnyen megmunkálható anyagok használata (agyak, gyurma, textil, fonal, bőr, termékek).
- Új technikák gyakorlása (hajtogatás, szövés, applikálás, kerekítés).
- Formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatok.
- Tapasztalatok az arányviszonyokról.

5.3 Képalakítás

- Firkálgatás, rajzolás, képzeteik, emlékképeik kedvük szerint, tetszés szerinti színhasználata.
- Vonalak, színekkel képzett változatos foltok használata, nagy felületű papíron.
- Egyszerű képkészítés festéssel, rajzolással, ragasztással, nyomattal, különféle felületre.
- Tapasztalatok, színre, formákra, részformákra, tájékozódás a képe síkján: fent-lent.
- Rajzolás nagy méretben térbeli játékokhoz (utak, kerítések, csiga hullámvonalak).

- Emberalakok és a környezet tárgyainak rajzolása, saját elképzeléseik és élményeik alapján.
- Új színek kikeverése – fehér hozzáadásával, egymással keverésük.
- Tagoltabb formák, részformák, színek, színfoltok alkalmazása, ritmusba rendezése.
- Rajzolás változatos eszközökkel, változatos felületre.
- Anyagkompozíciók alkotása (nyomat, karcolás).
- Képalakítás foltragasztással, kiegészítéssel.
- Téri viszonyok ábrázolása (középen, szélén, mellett, közel, távol).

Sikerkritériumok

- Biztosított az örömteli, alkotó légkör a gyermekek ábrázolásának ösztönzése.
- Az ábrázolótevékenység színterein változatos tevékenységet, folyamatos tapasztalást biztosítunk (csoportszobában, udvaron stb.).
- A gyermekek számára elérhető, és állandó helyen biztosított a szabad ábrázolótevékenység.
- Élményekre alapozott témajavaslatokkal és változatos technikákkal, anyagokkal motiváljuk a gyermekek ábrázolótevékenységét (építés, plasztikai munkák, képalakítás).
- Az anyanyelvi nevelés feladatai gyakran megvalósulnak a rajz, mintázás, kézi munka tevékenységben.
- A gyermekek egyéni élményeiket saját elképzeléseik alapján újraalkothatják.
- Az ábrázoló tevékenység során erősítjük a szokásokat (ruhaujj feltűrés, kézmosás, testtartás).
- Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogásokat, megoldásokat, eszközöket bemutatjuk, használatukat megnevezzük, a gyermekeket ösztönözzük a gyakorlásra.
- A gyermekeket az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatjuk.
- Alkalmat teremtünk a különböző életkorú gyermekek egyidejű tevékenykedtetésére.(csoportközi integráció)
- A kiemelt figyelmet igénylő-tehetséges gyermekek szabad önkifejezése megvalósul

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A rajzolás, mintázás, kézimunka kedves örömteli tevékenységgé válik.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne, esztétikai véleményt alkotni.
- Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre finomabb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését, a vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük fejlődik.
- Az eszközöket készségszinten kezelik.

- Ismerik a különféle ábrázolási technikákat, anyagokat, azokat képesek önállóan megválasztani és alkalmazni, szükség esetén közös feladatokban együttműködni.
- Képzésükben megjelenik a tér, síkba való átfordítása.
- Munkáikban tükröződnek a világról szerzett egyre valósabb ismeretük, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásai, kialakul saját forma-nyelvük.
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek változatos használata.

6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést, életmódot, gondolkodást, viselkedésmódot, szokást és értékrendszert. Mindezek kialakítására legalkalmasabb az óvodáskor, mely ideális és fontos szakasza a környezeti nevelésnek, hiszen a szokások már a korai életszakaszban kialakulnak, s az egész életre szóló élmények, benyomások, szokások alapvetően meghatározzák a leendő felnőtt környezeti gondolkodását, környezet és természetvédelmi szemléletét és környezettudatos magatartását. Programunkban a komplex környezeti nevelés fokozott hangsúllyal van jelen. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét.

A külső világ tevékeny megismerésének célja

- Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi környezetüket.
- Erősödik a pozitív érzelmi viszony a nemzeti, a multikulturális értékek, a népi, és a családi hagyományok, a szülőföld, a hazai táj, a természet szeretete, védelmének igénye, a környezettudatos magatartás, a közösséghez való tartozás élménye.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésén alapuló érdeklődésére építés. A természeti, és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Több érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.

- Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok közben).
- A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban a spontán és irányított beszélgetéssel, önérvényesítő törekvések segítése, anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása.
- A gyermekek önálló véleményalkotási, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet átalakításában.
- A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása.
- Olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás és normarendszerüket.
- A családi tárgyi kultúra értékeinek megismerése, beépítése a napi gyakorlatba.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális pedagógiai módszerekkel történő tevékenységének, tapasztalatszerzésének biztosítása.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma

A környezet megismerésének tartalmát, a tapasztalatszerzés irányítását három fő területen biztosítjuk:

- a) Természet és társadalmi környezet megismerése.
- b) Környezetalkítás, a felnőtt környezettudatos mintájának biztosításával.
- c) Környezetvédelem.

A témakörök keretét az évszakok változásai, az évszakokhoz kapcsolódó jelenségek megfigyelése, jellemző tevékenységei, a hagyományok és jeles napok töltik meg tartalommal. Itt kell kiemelni a helyi (Sajó-part, mezőgazdasági területek, gazdasági udvarok, Tájház, erdő) és tágabb (állatkert, múzeumi középületek) környezeti sajátosságok lehetőségeinek kihasználását.

Szülőkkel való közös tevékenység során ismerjék meg a társadalmi környezetünkben fellelhető foglalkozásokat: pl. fodrász, kőműves, kozmetikus, varrónő, szerelő stb.).

A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek, maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

3 - 4 éves korban

Óvodások vagyunk

- ismerkedés az óvoda helyiségeivel és az ott dolgozókkal

Testünk

- önmaga felismerése és azonosítása a tükörben,
- testrészek, érzékszervek megnevezése,
- a testrészek, érzékszervek funkciója és ápolása,
- az orvos gyógyító munkája.

Család

- ismerkedés a családommal (fényképen azonosítva) ,
- a mi otthonunk, lakásunk részei (szoba, konyha, fürdőszoba)

Évszakok

- figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit,
- szerezzenek tapasztalatot az időjárás és öltözködés összefüggéseiről.

Növények

- megneveznek néhány, a környezetükben található növényt, gyümölcsöt,
- zöldségfélét, virágot,
- tapasztalatot szereznek színéről, illatáról, ízéről.

Állatok

- megneveznek néhány, a közvetlen környezetünkben található állatot,
- utánozzák mozgásukat és hangjukat.

Élő-élettelen

- élő és élettelen közötti különbségtétel megfigyeltetése (csíráztatás).

Napszakok

- a csoport napirendje.
- nappal, - éjszaka fogalma.

Közlekedés

- ismerkedés a gyalogos közlekedéssel,
- környezetünkben található járművek megfigyelése (autó, autóbusz, kerékpár)

Színek

- figyeljék a környezetük színeit,
- ismerkedjenek az alapszínekkel.

4 - 5 éves korban

Óvodások vagyunk

- középsősök lettünk,
- élményszerző séták az óvoda szűkebb környezetében.

Testünk

- tudatosodjanak a főbb testrészek (páros testrészek) funkciói,
- alakuljon ki testfogalmuk,
- oldaliság tanítása gumiszalaggal,
- alakuljon ki bennünk testünk ápolásának igénye, és az orvos gyógyító munkájának fontossága.

Család

- a mi családunk, a családunk tagjai (szülők, testvérek, nagyszülők)
- otthonunk címe, lakásunk részei, berendezései
- Ki, mit tesz otthon? (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése)

Évszakok

- évszakonként az időjárás- és természet változásainak megfigyelése, összefüggéseinek megláttatása,
- az időjárás változásának hatása az emberek tevékenységére és az állatok életmódjára.

Növények

- az évszakok, az időjárás változás hatása a növények életére,
- figyeljék meg néhány növény fejlődését, növekedését, érését.

Állatok

- figyeljék meg az évszakok és az időjárás változásának hatását az állatok életére,
- ismerkedjenek meg néhány állattal és kicsinyeivel a valóságban, vagy képen.

Élő-élettelen

- közvetlen környezet megfigyeltetése, osztályozása előre-élettelenre (növények hajtatása, gondozása, anyagok tulajdonságai).

Napszakok

- napszakokhoz kötött tevékenységek tudatosítása,
- nappal és éjszaka fogalmának megismertetése.

Közlekedés

- a gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása,
- ismerjenek néhány személy- és teherszállító járművet.

Színek

- fedezzék fel a környezetükben található azonos színeket.

5-7 éves korban

Óvodások vagyunk

- nagycsoportosok lettünk,
- iskolások leszünk,
- tájékozódás az óvoda tágabb környezetében.

Testünk

- tudatosodjanak az emberi test (a domináns kéz) részei és azok funkciói,
- emberi és állati testrészek, érzékszervek összehasonlítása funkciójuk szerint,
- az egészséges életmód, egészségvédelem fontosságának tudatosítása (egészség-betegség, gondozás, egészségügyi vetélkedő)

Család

- a mi családjunk, családfa (nemek-, kor szerinti csoportosítás),
- foglalkozások, feladatok a családban, (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése),
- ünnepeink, szeretteink körében.

Évszakok

- az évszakok időjárásának és a természet változásainak összehasonlítása,

- a természeti változások hatása az emberre, állatra, növényre,
- figyeljék meg az évszakokban folyó munkálatok és azok fontosságát, és lehetőség szerint vegyenek részt benne.

Növények

- tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van,
- kísérjék figyelemmel a növénytermesztést (az óvoda udvarán) és betakarítást (mezőgazdasági területeken),

Állatok

- tudják, hogy az állatok életmódja és az időjárás változása között összefüggés van (elköltöznek, gyűjtögetnek, szőrmét váltanak),
- hasonlítsák össze külső és belső jellemzőjük alapján, illetve csoportosítsák a szűkebb és tágabb környezetükben található állatokat.

Élő-élettelen

- tegyenek különbséget az élő természet tulajdonságai és az élettelen természet tulajdonságai között,
- élő- és élettelen dolgok összehasonlítása, csoportosítása.

Napszakok

- ismerkedjenek a napszakokkal (hajnal, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka) és az azokban végzett tevékenységekkel,
- az idő múlásának felismerése.

Közlekedés

- önállóan tájékozódjanak a gyalogos közlekedésben (irányok, jelzések megismerése),
- ismerkedjenek szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökkel,
- hasonlítsanak össze személy- és teherszállító járműveket.

Színek

- különböztessenek világos és sötét színeket, ismerjék a színárnyalatokat.

Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyermekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket. Az életre való felkészítés nem nélkülözi a munkatevékenységek lehetőségeinek kiaknázását.

A környezetalakítás céljából nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres tevékenység legyen, ami beépül az óvodai nevelés komplex folyamatába.

A tárgyakról, jelenségekről szerzett benyomásokat, ha azok érzelmileg megalapozottak a gyermek tovább éli, átrendezi.

A gyakorlás legtermészetesebb színterei:

- kötetlen játék (játékhelyek átrendezése, csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek előtti díszítésben való részvétel, stb.)

- célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, dugványozás, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés.

- természetes élethelyzetek: a természet kincseinek alkotó módon történő felhasználása, átalakítása,

- virágos- és konyhakert, természet és élősarok, termések, levelek, csigaházak, kavicsok, növények nézegetése, válogatása, játékokban történő felhasználása.

- Alkalmanként kis állatok megfigyelési lehetőségének biztosítása (pl. hörcsög, akváriumban halak, teknősbéka stb.)

Az óvodapedagógus és a dajka környezethez, természethez fűződő pozitív viszonya, aktív környezetalakító munkája minta a gyermek számára.

Fontos, hogy az ügynek a szülőt is megnyerjük, hiszen így alakítható eredményesen a szép, tiszta környezet iránti belső igény.

Környezetvédelem

A környezetvédelmi nevelés elsősorban a felnőttek pozitív mintáján, a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartáson, hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül.

Az udvari élet, a séta, a kirándulás azért fontos, mert az óvodapedagógus segítségével a gyermekek rácsodálkoznak a természetre, észreveszik a szépet és jót, de a károsat is.

Fontos teendőink:

- Olyan szokások, norma-, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy gyermekeink harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel.

- Érdeklődésük-kíváncsiságuk felkeltésével, érzelmeik alakításával olyan tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatni őket, melyek révén megtanulják a létrehozott értékek védelmét, megbecsülését. Mintaként szolgál a felnőttek környezettudatos magatartása.
- Udvarunk kiváló terep a környezet szeretetének, védelmének állandó gyakorlására.
- Velünk, körülöttünk élő növényekre, állatokra vigyázzanak, ne tépjék le a virágokat, ne tapossák el a bogarakat, csigákat, békákat, s ne kezeljék játékszerként!
- Ne szemeteljének, aki igen, felszólításra tegye azt a kijelölt tárolóba.
- Vigyázzanak a környezetük tisztaságára, a 6-7 évesek vegyenek részt heti egy alkalommal a szemét összeszedésében.

A környezetvédelmi nevelés feladatának eredményes megvalósításához a nevelőtestület tagjainak szoros együttműködésére és a szülőkkel való sokrétű kapcsolat kialakítására van szükség (pozitív minta, példamutatás).

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészség- és környezeti nevelés nagy jelentőséggel bír a kisgyermek a személyiségfejlesztésben. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat.

Az egészség- és környezeti nevelés akkor hatékony, ha teljes körű. Teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét:

- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógia munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és a kötelessége
- Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.
- Prioritást élvez az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegség megelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása és a környezettudatos magatartás belső igénnyé fejlesztése
- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés felvilágosítással, a munka – és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával történik.

- A tevékenységek megtervezésében, megvalósításában és értékelésében aktívan szerepet vállalnak a szülők, a civil szervezetek, valamint az óvoda társadalmi környezetéhez tartozó szervezetek, intézmények.

Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elsegítése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- optimista életszemlélet kialakítása
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja

- Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja a gyermekek teljes körű egészségfejlesztésének – **lelki, testi, értelmi, érzelmi és akarati tulajdonságaiknak** – biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme.
- Környezettudatos magatartásformák fejlesztése.
- A helyes napirend és életrend kialakítására nevelés.
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartására szoktatás.
- A komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére nevelés az óvodapszichológus tevékeny részvételével.
- Ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakításának fejlesztése.
- Annak tudatosítása, hogy az egészségvédelem fontos és tenni kell érte.
- A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel, a kapcsolatteremtő és a drámajáték eszközeivel.
- Az anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- A szelektív hulladékgyűjtésben a gyermekek folyamatos, tevékeny és következetes bekapcsolása.

Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése,
- a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné,
- a környezettudatos magatartás és viselkedés szokás és normarendszerének kialakítására terjednek ki.

Sikerkritériumok

- A gyermek megismerési vágyára, kíváncsiságára építve gyakran kezdeményezünk a természetben.
- A környezeti jelenségek mélyebb megismerésére cselekvő, felfedező kísérleteket végzünk.
- Az élményszerző kirándulások alkalmi rendszerek, változatosak, sokrétűek.
- A környezeti témákat folyamatosan több napos tevékenységen keresztül dolgozzuk fel (projekthét) beépítve a környezetvédelem jeles napjait.
- A közvetlen meg nem tapasztalható jelenségeket (Pl.: közlekedés, vadállatok, természeti jelenségek) videofilm segítségével mutatjuk be.
- Az óvodapedagógus sokszínű módszertani kultúrájával képes a környezeti és emberi értékek megláttatására, közvetítésére.
- A gyermekek tevékenyen részt vesznek a környezetük formálásában és megóvásában.
- A gyermekek életkori és egyéni fejlettségi sajátosságainak megfelelő (adekvát), differenciált fejlesztésben részesülnek.
- Rendszeresen bevonjuk a szülőket az aktív közreműködésre (pl.: Környezetvédelmi nap, Egészségvédelmi nap rendezvényein).

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb és tágabb környezetük iránt.
- A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat, problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni.

- A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:

- Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat,
- Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára,
- Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit,
- Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat a napszakok tevékenységeit.
- Ismerik a hagyományokat, a nemzeti, multikulturális értékek egyes elemeit.

- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait, és különbségeit.

- Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat.

- Óvják környezetük tárgyi,- természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk.

Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban

- Önállóan gyakorolják- dajkák bevonásával- a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

Matematikai tapasztalatszerzési lehetőségek – mennyiségi és formai összefüggések

Óvodai élet mindennapjaiban nincs matematikai tapasztalatok szerzése.

A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről.

Matematikai tartalmú elem valamennyi tevékenységben jelen van és a súlyozottan mozgáson, érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés szinte észrevétlenül megvalósítható.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata, gondoskodni a megfelelő eszközök és tevékenységek biztosításáról, amely felkelti a gyermek érdeklődését és változatos, sokszínű lehetőséget nyújt az alapvető matematikai készségek, képességek fejlődéséhez. A matematikai tapasztalatszerzéshez jó színvonalú eszköztár szükséges. Célszerű berendezni egy helyet, ahol ezek az eszközök manipulációs tevékenységblokkban megtalálhatók és szisztematikus, konkrét tapasztalatszerzést kínálnak folyamatosan a számolás–sorrendiség, számtani műveletek és összehasonlítás terén.

A matematikai tapasztalatszerzési lehetőségek céljai

Az óvodai matematikai tapasztalatszerzés célja, hogy lehetőséget teremtsen a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre, ezáltal hozzájáruljon az óvodás gyermek sokoldalú harmonikus fejlődéséhez.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek spontán és irányított helyzetekből adódó matematikai tapasztalatszerzés útján történő érdeklődésének felkeltése.
- Pozitív viszony kialakítása, a probléma helyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozása, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása.
- A kognitív képességek cselekvés során történő fejlesztése, különös tekintettel az érzékelés, észlelés, emlékezés, megértés fejlesztésére.
- A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikro csoportos) biztosítása, a cselekvéses, tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása, sajátos logikájának elfogadása, egymás véleményének meghallgatásával, kortárs kapcsolatokban, és problémahelyzetekben.
- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi-minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a problémamegfogalmazás, pontos egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált képességfejlesztés.
- Tehetségfejlesztő műhely működtetése.

Mennyiségi és formai összefüggések felismerésének szinterei

A spontán matematikai megismerés általános színterének tekintjük a játékot, a mozgásos tevékenységeket, ahol természetes környezetben folyik a tapasztalatgyűjtés. Létrejönnek olyan a játék során adódó szituációk, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok– okozati összefüggések felismerésére.

A célzott tanulási helyzetekről úgy gondoljuk, hogy a gyermekek eltérő, egyéni képességei, ismeretei, szociokulturális környezete miatt a leghatékonyabb közvetítői az egyéni képességfejlesztés és ismeretszerzés alkalmainak. Az egyéni, páros és mikro csoportos, és kooperatív tevékenykedtetés foglalkoztatás kapcsán az óvodapedagógus differenciáltan foglalkozik a gyermekekkel. Megfigyelheti előrehaladásukat, fejlettségi szintjüket, s ennek függvényében tervezheti – egyénre és csoportra szabottan – a magasabb szintre emelést. Négy éves kortól kötetlen formában játékos cselekedtetés, sokoldalú érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés útján valósul meg a matematikai nevelés.

Fő alapelvünk: ne kész ismereteket közöljünk, ne kész műveleti sémákat sajátítsunk el, hanem bevonjuk a gyermekeket az anyaggyűjtő, a kitalálás, a kigondolás, az önálló feladat, és problémamegoldó tevékenységekbe, amelyek során összehasonlítható, megkülönböztethető, lényeges sajátosságokat kiemelő konkrét műveletekre is sor kerül.

A motoros (mozgásos), az észleléses, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A változatos tevékenységek alkalmat adnak, hogy az iskolai alkalmassághoz szükséges:

- tapasztalatokat elmélyítsük, rendszerezzük,
- a részképességeket fejlesszük,
- a gondolkodási műveleteket gyakoroljuk, kognitív képességeket fejlesszük
- a szükséges szokásokat, kialakítsuk, és koruknak megfelelő ismereteket sajátítsunk el.

A fejlesztés tartalma

- csoportosítás: tulajdonságok szerinti szétválogatás és halmazba sorolás,
- halmazok számossága, a számok sorrendben történő ismételtetése és a „Hány?” kérdés megválaszolásának képessége,
- halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint,
- sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint,
- számfogalom megalapozása: mérési – összemérési feladatok mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,
- számtani műveletek, halmazokkal végezhető műveletek,
- építések, alkotások szabadon és másolással, valamint egy feltétel megadásával,
- geometria: a forma és a minta felismerése, azonos és eltérő formák csoportosítása,
- tevékenységek tükörrel,
- tájékozódás térben, síkban, téri irányok.

Sikerkritériumok

- Változatos eszközökkel, tevékenységekkel, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtésével motiváljuk a gyermekek érdeklődését.
- A játék során adódó spontán matematikai helyzeteket kihasználjuk
- A gyermekek mozgásos tapasztalati úton ismerkednek, mennyiségi, térbeli, nagyságbeli, formai különbségekkel, azonosságokkal.
- Bevonjuk a gyermekeket a szülőket, az anyaggyűjtő, önálló problémamegoldó tevékenységbe.

- Alkalmazzuk a diszkalkulia, diszlexia kialakulásának megelőzését célzó feladatgyűjteményeket, valamint az új, korszerű módszereket, munkaformákat, a pedagógiai intézkedéseket a gyermeki személyiséghez igazítjuk
- A csoportra és egyéni fejlettséghez igazítva differenciáltan tervezzük a játékos –mozgásos cselekedtetésen alapuló tapasztalatszerzést.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Felismerik a környezetükben lévő elemi matematikai összefüggéseket.
- Biztonságosan mozognak a 10-es számkörben.
- A halmazokkal való műveletek végzésében jártasak; összehasonlítás: mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismernek tapasztalati összefüggéseket, következtetéseket
- Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat, matematikai összefüggéseket, tapasztalataikat, ismereteiket, tevékenységekben tudják alkalmazni.
- Felismernek az alapvető geometriai formákat, azok jellemző jegyeit, azonosságukat, különbözőségüket.
- Kialakul az alapvető helyzetek, relációk az irányok megkülönböztetése, a balról-jobbra való haladási irány követése.

7. A munka jellegű tevékenység

.A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van.

A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel a tárgyi-, és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

A munka célja

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül, alakulnak a munkavégzéshez szükséges, attitűdök, készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:

- Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon az összpontosítási képességük, munkaszervezési képességük.
- Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- A munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör)
- A gyermekek önkéntesen, önállóan, örömmel, képességeik szerint végezhesék a személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. Aktív-cselekvő részvétellel a munkavégzés lépéseinek elsajátítása.
- Tudatos pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges szokások kialakítása és betartásának, konkrét, reális, fejlesztő értékelése. Az iskolakezdéshez szükséges munkaérettség kialakítása.
- Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban, együttműködés közben.
- A közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés és önbizalom.
- Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása a gyermeki kérdések támogatása a munkavégzés során.
- A munka tevékenységek során,- eszköz használat, helyi jellegzetességek- a szülőföldhöz, nemzethez kötődés erősítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges készségek formálása.
- A munkavégzésben a szülők közreműködésének aktív részvételének ösztönzése (pl.: növény-, állatgondozásba betekintés, gyűjtőmunka, Környezetvédelmi napok).

Területei

- a) Önkiszolgáló munka
- b) Környezet rendjének megőrzése
- c) Alkalomszerű munka, egyéni megbízatás
- d) Felelősi munka

- e) Naposi munka
- f) Növény, állatgondozás

a) Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálás a gyermek személye körüli feladatok ellátását jelenti. A felnőtt segítségével ismerkedik a tevékenység folyamatával, sorrendjével.

Területei:

- Testápolás
- Étkezés
- Öltözködés

(lásd: az egészséges életmód)

b) Környezet rendjének megóvása

Lehetőséget adunk a gyermekeknek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezet átalakítására és rendjének megőrzésére.

- A csoportszoba berendezési tárgyainak átrendezése (játékok, foglalkozási eszközök, szerek, bútorok).
- A csoport rendjének helyreállítása (asztaltörlés, söprögetés, stb.)
- Udvari játékok, kerti szerszámok rendezése, használata, megfelelő, elérhető és biztonságos helyen való tárolása.
- Környezetvédelmi tevékenységekben való részvétel (levélsöprés, gereblyezés, hulladékgyűjtés).

c) Alkalomszerű munkák

Egyéni, alkalmi megbízások, a napi élet során folyamatosan adódnak, mely feladatok elvégzése egyfajta önállóság kialakulását eredményezik. Időnként olyan megbízásokat is teljesítenek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

- Eszközök, tárgyak, üzenetek átadása
- Gyűjtőmunka
- Ünnepi készülődés (ajándékkészítés, játék javítása, tisztítása, készítése)
- Kisebbségek segítése
- komposztálás

d) Felelősi munka

- Fokozatosan vezetjük be, tartalmát folyamatosan bővítjük.
- Olyan tevékenységekben alkalmazzuk, ahol nem jelenik meg, felesleges várakozási idő.
- Pl.: öltözői rendfelelős, fürdőszoba felelős, fogkrémosztó, ebéd-felelős stb.

e) Naposi munka

- 5 – 7 éves korban vezetjük be
- A várakozási idő elkerülése ebben a tevékenységben is fő szempont. A munkáért felelős gyermek jelölése, mely segíti a motiváció kialakulását, oly módon történik, amely nem akadályozza a gyermeket a folyamatba-és abból való kilépésben, ill. az egész napos tevékenysége során. (pl.: kötény, karszalag, kendő)
- Elsősorban az étkezéseknél, foglalkozási eszközök, előkészítésében, teremrendezés közben valósul meg.

f) Növény – állatgondozás

Csoportonként élősarkot és kertet gondozunk, ismerkednek a növények fejlődésével, és tevékenyen részt vesznek a növények ápolásában, és a kisállatok (madarak) gondozásában. Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

A gyermekek munkatevékenységéhez elegendő mennyiségű és minőségű, biztonságos és számukra elérhető eszközök, szerszámok állnak rendelkezésre.

Pl.: takarító eszközök, kerti szerszámok

A munkajellegű tevékenység tartalma

A gyermek önkéntességét, aktivitását, érdeklődését igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a munkavégzés során a teljes önállóság biztosítására. A munkavégzés nem időszakos, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység, amely beépül az óvoda nevelési folyamatába. Fontosnak tartjuk az élősarok kialakítását.

A közösen gyűjtött gyümölcsöt és zöldségfélét feldolgozzuk, (pl. megfőzzük, tartósítjuk) Ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermekek otthon is gyakorolják az önkiszolgálást és a családért végezhető munkajellegű tevékenységet.

Sikerkritériumok

- A munkatevékenység a mindennapokba épülő, gyermeki személyiséghez igazítva rendszeresen megszervezett tevékenységet biztosít.
- A gyermekek önkéntességét, aktivitását tudatosan, tervezetten használjuk nevelési céljaink megvalósítása érdekében. Az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseket segítjük
- Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízásokat, és azokat felelősséggel megfelelő feladattudattal és kitartással végzik.
- Személyes példánkkal, folyamatosan pozitív mintát közvetítünk. A csoportszoba rendjében tükröződik a rendszeres tevékenység.
- Az önkiszolgáló munka dominánsan jelentkezik.
- A csoportokban kialakított élősarok gondozására, az udvari munka során növénygondozásra, munkaeszközök használatára lehetőséget biztosítunk.
- Az önkiszolgáló- és közösségért végzett munkajellegű tevékenység elsajátításának folyamatos jelzésével a szülők támogató együttműködését sikerül kialakítani
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében, munkaérettség kialakítását a speciális szakemberrel folyamatosan egyeztetve végezzük.
- Munkajellegű tevékenységbe aktívan bevonjuk a szülőket.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízásokat, és azokat felelősséggel teljesítik.
- Kitartóan, aktívan tevékenykednek, munkatempójuk különbségei ellenére képesekké válnak az együttműködésre, szociális magatartásuk (kivárási, tolerancia) a közösségi kapcsolataikat pozitívan befolyásolják. Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- Képesek-életkori szinten,- saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására. Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának gondozásának igénye. Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki, és szociális érettség.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A világban minden, ami megismerhető befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, projekteken keresztül juttatjuk el a gyermekekhez.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

- Változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, építés közben:

- alakul kompetenciájuk,
- erősödik attitűdjük, készségeik, képességeik,
- fejlődik kreativitásuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- Megismerési vágy, kíváncsiság sokoldalú érdeklődés, kielégítése, az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása.
- A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembe vételével,
- Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatoknak, ismereteknek a célirányos fejlesztése.
- Tevékenység közben, szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kiváráás, alkalmazkodás, egymás segítése.
- A gyermek önkifejező törekvéseinek segítése
- Modell értékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására
- Értelmi,- kognitív- kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valóság-hű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet)
- A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított, pedagógiai módszerek alkalmazása,
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése
- A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelembevételével differenciált, egyéni fejlesztése
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon:
- Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka

A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei

A tanulás feltétele

Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák:

- spontán játékban tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre – válaszokra épülő ismeretszerzés,
- célzott megfigyelés, tapasztalat-, élményszerzés (séta, kirándulás),
- cselekvés közben, felfedezés során megvalósuló tanulás.

Egyéni és kiscsoportos differenciált képességfejlesztés:

- Megelőzés
- Felzárkóztatás
- Tehetséggondozás

A differenciált képességfejlesztés feltétele:

- A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával differenciált tervezés.
- A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése

A sajátos diagnosztikai eszközök pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Lehetőség nyílik arra, hogy egyénre szabott feladatot tudatosan tervezzük. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) segítségére.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés.

A differenciálás az a folyamat, melyben a gyermekek egyéni szükségletéhez igazítjuk a tapasztalatszerzés, élményszerzés alkalmait.

A kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét, és módszereit.

A differenciálás gyakorlata:

- szociális differenciálás (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembe vétele a csoportszervezésnél)
- módszertani (metodikai) differenciálás (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, keresztcsatornák működtetése, egyéni munkatempó,- teljesítőképeség figyelembe vétele)
- célra irányuló differenciálás. (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembe vétele)
- eszköz szerinti differenciálás

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója:

A gyermekek fejlődését az erre a célra szolgáló fejlettségmérő lapon tudjuk követni, az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló, tevékenységek keretében folyik. A gyermekek iskolakészültségét az egyéni érési tempó figyelembe vételével állapítjuk meg, amely az óvodából az iskolába történő lassú átmenetet segíti. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként kialakul az iskolai munkához szükséges fejlettségi szint.

A tanulás típusai

Az óvodapedagógus pedagógiai szabadsága alapján dönt az elvárható és a szükséges szervezeti keretéről a tevékenység alapú tanulási formákról. A foglalkozások kiterjesztett formában alkalmazandók, a szükséges módszertani felkészültség mellett, tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak, tevékenykedtetőek. A csoport aktuális fejlettségi állapota, az egyes gyermekek igénye, szükséglete a foglalkozások tartalma és a helyi adottságok függvényében tervezzük, hogy melyik napon, milyen tanulási keretet-formát választunk.

A tanulás szervezési elvei

- műveltségterületek komplexitása,
- a gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos-és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben,
- tervszerűség és spontaneitás összhangja,
- egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer, és differenciált fejlesztés.

Az utolsó pedagógiai elv különös hangsúlyt kap óvodánkban, hiszen sok a fejlődésben elmaradott, hátrányos helyzetű gyermek, az átlagos képességű és a tehetséges gyermek is.

A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, meg lévő tapasztalataira építve irányítjuk a megismerést, a gondolkodás folyamatát. A tanulási folyamatban centrális szerepet kap a mozgásos, cselekvéses felfedező tevékenykedtetés biztosítása, a sokoldalú érzékelésen (vizuális, hallási, tapintásos) alapuló tapasztalatszerzés, élményszerzés. A képességek fejlesztése megkívánja az ismeretek rendszeres feldolgozását, az alkalmazkodó képesség lehetőségeinek megteremtését. Képességeket kifejezetten tevékenységben fejlesztünk, a beszéd és gondolkodás egységével. Az értelmi nevelésben a „tapasztalni – megismerni” elvet valljuk, s nem a kész ismeretek, cselekvésformák betanítását.

A tanítás-tanulás folyamatban a bizalomra, megértésre épülő óvodapedagógus-gyermek közötti kapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek, szorongás nélkül, örömteli kíváncsisággal vehet részt. Kiemelt szerepet kap a pedagógiai asszisztens a tanítás-tanulás folyamatában az óvodapedagógus útmutatásainak végrehajtásában segítve a gyermekeket.

Az Integrált pedagógiai rendszer megvalósítása szempontjából is nagyon fontos, az óvodapedagógus módszereinek szüntelen megújítása, korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása, ezzel kapcsolatos feladatunk:

- Mindezen módszertani ismeret birtokában: a gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó pedagógiai eszközök segítségével, inger gazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség biztosítása, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.

Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító

elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VIII. A GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolaérettségnek testi, pszichikus, és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem elhanyagolható, mindegyik szükséges a sikeres iskolai munkához. Ennek a három területnek a fejlesztése folyik az óvodában a gyermek óvodába lépésétől az iskoláskor eléréséig.

Természetesen minden gyermek más, így az egyéni bánásmódnak és differenciált fejlesztésnek kell érvényesülnie. Ehhez elsősorban az szükséges, hogy az óvodába kerülő gyermeket minden oldalról megismerjük, elfogadjuk, elfogadtassuk önmagunkat, személyes, érzelmeken alapuló kapcsolatot alakítsunk ki.

Fejlesztési célunk elérése érdekében bizalomra épülő, jól működő, egymást segítő kapcsolatot kell kialakítanunk a szülőkkel. Tájékoztatnunk kell egymást a gyermekkel kapcsolatos eseményekről, sikerekről, problémákról. Tapasztalataink megosztása nagyban elősegíti a gyermek testi, lelki, szociális fejlődését, az iskolaérettség elérését.

Amennyiben a gyermek fejlődésében valamilyen eltérés mutatkozik, azt a szülővel haladéktalanul meg kell beszélni, szakemberhez, nevelési tanácsadóhoz kell irányítani.

Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség kritériumai:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus, finommozgásra képes. Szándékosan tudja irányítani mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez, érzékelése, észlelése megfelelően differenciált, pontos. Téri észlelése fejlett. Téri tájékozottsága, térbeli mozgásfejlettsége, testsémája tovább differenciálódik. Vizuális és verbális emlékezete megfelelő.

- Szándékos emlékezeti bevésés és felidézés a tanulás alapját képezi, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

- Megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál; gondolatait, érzelmeit mások számára érthetően, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő vagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni, és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák és szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociálisan érett az a gyermek, aki az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre, felnőttel és társaival; alkalmazkodni képes a szabályokhoz; feladattudata kialakult, ami a feladat megértésében, feladattartásban, feladatvégzésben nyilvánul meg; megfelelő a kitartása, munkatempója; van önfegyelme.

A három éves kortól kötelező óvodai nevelés ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése, ezen belül fontos a sikeres iskolai élethez, munkához szükséges képességek fokozott szem előtt tartása, fejlesztése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket a Miskolci Nevelési, Logopédiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézetbe irányítjuk szakvizsgálatra.

IX. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

A pedagógiai munka belső ellenőrzése

A belső ellenőrzés legfontosabb feladata, az intézményben folyó pedagógiai tevékenység hatékonyságának mérése. Az ellenőrzési tervet az intézményvezető-helyettes és a szakmai munkaközösség javaslatai alapján az intézményvezető készíti el. Az ellenőrzési terv tartalmazza, az ellenőrzés területeit, módszerét és ütemezését. Az ellenőrzés tervet az intézményben nyilvánosságra kell hozni.

Az ellenőrzési tervben nem szereplő, rendkívüli ellenőrzésről az intézményvezető dönt.

Rendkívüli ellenőrzést kezdeményezhet:

- intézményvezető-helyettes
- szakmai munkaközösség
- szülői közösség

Az intézményvezető minden óvodapedagógus munkáját legalább egy alkalommal értékeli a nevelés év során. Az egyes nevelési területek ellenőrzésébe bevonhatja a vezető-helyettest, a szakmai munkaközösség-vezetőjét. Az ellenőrzés tapasztalatait az érintett óvodapedagógussal ismertetni kell, aki arra írásban észrevételt tehet.

Nevelőtestületünk minden hónapban munkaértekezletet, negyedévenként nevelési értekezletet tart, melynek előre meghatározott programja van. Ezek az alkalmak lehetőséget biztosítanak a felmerülő problémák, az elért eredmények és feladatok megbeszélésére, értékelésre.

A nevelési évváró értekezletén értékeli a pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit, illetőleg az ellenőrzés általánosítható tapasztalatait, megállapítva az esetleges hiányosságok megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket.

Programellenőrzés, értékelés

Az intézményvezető feladata a program végrehajtásának átfogó ellenőrzése, értékelése, melynek ütemét éves munkatervének ellenőrzési tervében rögzíti. Csoportlátogatásai alkalmával tapasztalatokat gyűjt a program alkalmazásáról, mennyiben segítette elő a gyermekek fejlődését, nevelését.

Az ismeretek alapján segítséget nyújt az óvodapedagógusoknak abban, hogyan valósítsák meg a program célkitűzéseit. A program megírása a nevelőtestület és az intézményvezető közös elhatározásából történt, évek óta az egészségnevelés szellemében tevékenykedünk,

programunk is ennek jegyében íródott. A munkaközösség feladata a csoport tagjainak folyamatos fejlődését biztosítani a napi élet sikereiből merítve, hibáiból okulva.

Hivatkozás: Az intézményben folyó tevékenység belső mérése, ellenőrzése, értékelése, visszacsatolása részletesen kifejtve az IMIP-ben található, kiegészítve a belső önértékelés szabályrendszerével az elvárásoknak megfelelően.

ZÁRÓGONDOLAT

A nevelés - oktatás világában ritkán érzi az ember azt, hogy jelentős eseménynek részese: a pedagógiai gyakorlatban a valódi fejlődés mindig lassú, eredményében sokszor csak generációval később tesztelhető.

A sok-sok munkával szerkesztett pedagógiai programunkról a magam részéről őszintén remélem, hogy sokáig úgy emlékszünk majd, mint egy jó irányba vezető út mérföldkövére. Közel sem azért, mert hibátlanok gondolnám e munkát. A kezdetek, az úttörő munkák sok pozitív vonásuk mellett törvényszerűen hibákat is hordoznak. A programot egy folyamat állomásának tekintjük, mely nagymértékben fejleszthető.

Szeretnénk a támogató és érdemi észrevételeket figyelembe venni. Szeretném kifejezni köszönetemet a kollégáknak gondolatérlelő munkájukért, kitartásukért, türelmükért. Mi csupán az ismeretek szintéziséhez kívántunk hozzájárulni munkánkkal. Tettük ezt abban a hiszemben, hogy mások tevékenységének megismerése a saját munkánk hatékonyságát is képes javítani.

Fazekasné Baksi Piroska
intézményvezető

A siker feltétele nem maga a program, hanem annak éltetője, megvalósítója, szerzője az óvodapedagógus, aki hite és érdeklődése szerint szabadon választ eszközt és módszert a gyermek fejlődéséhez igazodva.

**"... nem az a szeretet, ha két ember
egymás szemébe néz, hanem az, amikor
mindketten ugyanabba az irányba néznek."**

/Saint-Exupéry/

